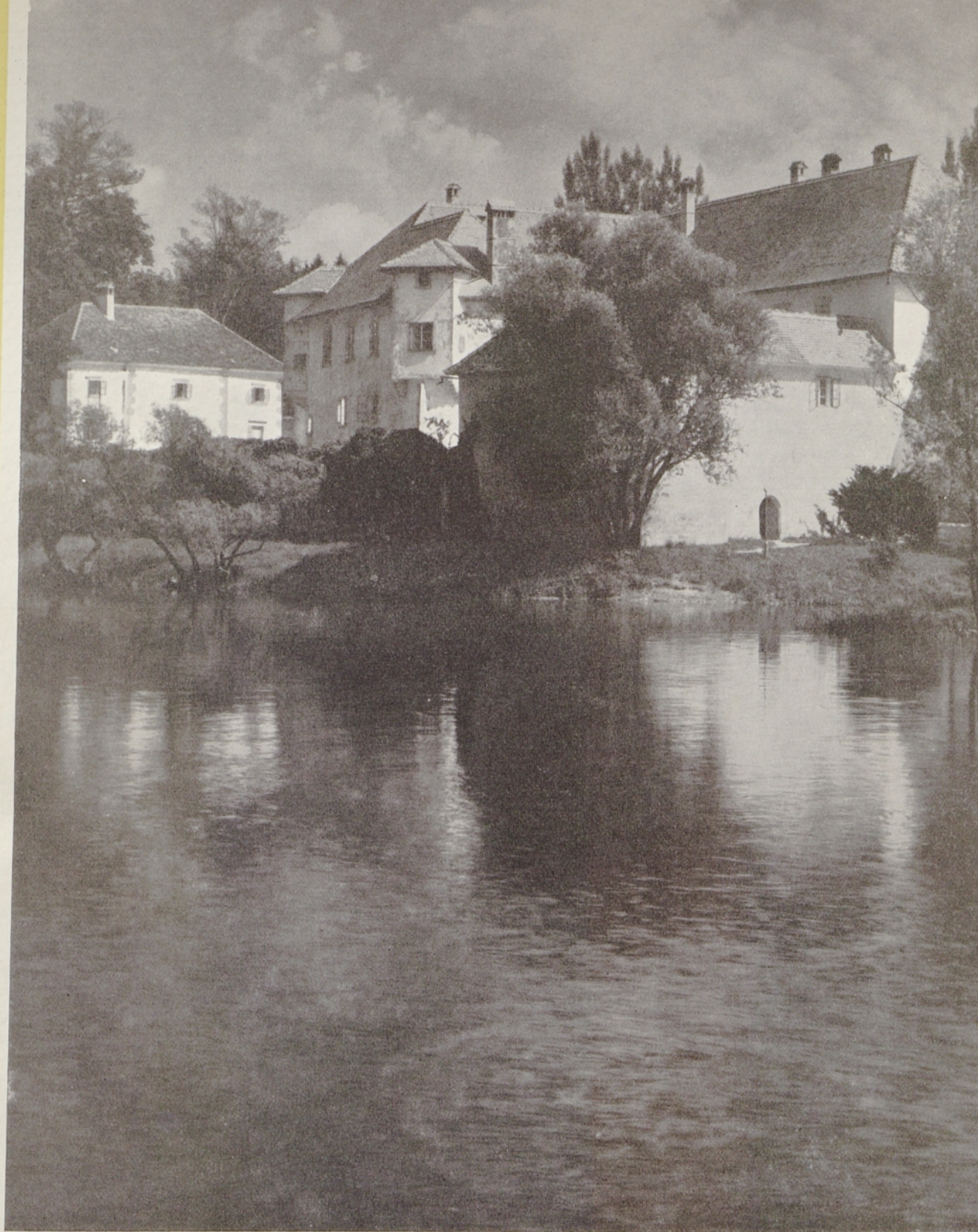


MAREC 1962



RODNA GRUDA

VSEBINA

Z občnega zbora Slovenske izseljenske matice

Dejanje velike človečnosti:
Ljudska skupščina FLRJ
je sprejela zakon o amnestiji

Nova carinska tarifa

I. S.:

V Banovičih je ugasnilo štiriinpetdeset rudarskih svetilk

Mile Klopčič:

Svetilka ob rovu

Ina Slokan:

Spet je pomlad pri nas

Saša Vegri:

Tiho domotožje

Igor Prešeren:

Jugoslavija pričakuje goste
z vsega sveta

Considerable Facilities for Foreign
Tourists

Po domači deželi

Kulturni zapiski

Neža Maurer:

Nove knjige — nove prijateljice

Vera V.:

Za ekonomsko neodvisnost žensk

Blaž Vrečko:

Dvoje pomembnih zborovanj mladine

Mladi rod:

Josip Ribičič: Prvi izlet
Ela Peroci: Sonce
Oton Župančič: Uganka

Naši ljudje po svetu

Ni jih več

Pišejo nam

Vprašanja in odgovori

Priloga:

Učbenik slovenskega jezika
(5. in 4. lekcija)

FOTOGRAFIJA
NA NASLOVNI STRANI:

OTOČEC

(Foto: J. Kališnik, Ljubljana)

*Predsednik
Slovenske
izseljenske matice
Ivan Regent
med govorom
na občnem zboru*



ISKATI STIKE Z IZSELJENCI, JIH OBDRŽATI IN POGLABLJATI, TO JE TUDI V BODOČE POGLAVITNA NALOGA SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE.

(Iz govora predsednika Ivana Regenta)

Da bi ustregli dolgoletni želji naših rojakov, ki bi radi čimdlje ohranili materino besedo svojim otrokom in vnučkom, je Slovenska izseljenska matica začela izdajati Učbenik slovenskega jezika v angleškem, španskem, francoskem in nemškem jeziku. Učbenik izhaja kot priloga Rodne grude in v njem sodelujejo priznani slovenski jezikoslovci. Učna snov je napisana kot enovita zgodba z živahnimi opisi življenja v Sloveniji in tako našemu izseljencu še bolj približa rojstno domovino, mlajšim generacijam, ki jim je učbenik še posebno namenjen, pa domovino njihovih staršev in dedov.

(Iz govora org. tajnika Alberta Švaglja)

Rodno grudo izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanajstkrat na leto. Letna naročnina za prekomorske države je 4 dolarje. Poština plačana v gotovini. Odgovorna urednica prof. Zima Vrščaj, urednica in tehnična urednica Ina Slokan, urednica priloge učbenika slovenskega jezika Mila Šenk. Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II. Rokopisov in slik, ki jih nismo naročili, ne vračamo. Cek. rač. pri Komunalni banki 600-704/5-155. Tiskala tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani



Z občnega zbora
Slovenske izseljenske
matice

Delo Matice
naj seže
v vse dežele

in še tesneje poveže naše ljudi
z rojstno domovino

Za VIII. občni zbor Slovenske izseljenske matice, ki je bil 5. marca v Ljubljani, se je vsa javnost živo zanimala. Zbrali so se številni predstavniki našega javnega in kulturnega življenja: podpredsednik Glavnega odbora Socialistične zveze, rektor ljubljanske univerze, književniki, glasbeniki, novinarji, filmski režiserji, direktorji in uredniki knjižnih založb, predstavniki Ljudske mladine, Zveze ženskih društev, Rdečega križa, sindikalnih in turističnih organizacij in tako dalje. Navzoči so bili tudi predstavniki izseljenskih matic LR Srbije in LR Hrvatske, Izseljenska matica Makedonije pa je občnemu zboru poslala brzojavne pozdrave.

Poročila in zelo plodna, razgibana razprava so podali izčrpen pregled dosedanjega dela Matice, ki je v resnici pestro in mnogostransko. Nakazala pa so tudi vrsto novih nalog, ki naj v bodoče delo Slovenske izseljenske matice še bolj razširijo in poglobijo. Naši ljudje, živeči izven meja domovine, so živ utrip našega narodnega telesa. To so neštetokrat dokazali. Ponosni so na svojo rodno deželo, ki s svojo miroljubno politiko aktivne koeksistence uživa zaslužen ugled, ki me pozablja svojih ljudi v tujini in njihovih želja po ohranitvi narodnostnega življenja na tujem ter jim nudi potrebno pomoč, če želijo urediti razne zadeve v zvezi z njihovo izselitvijo.

Občni zbor je dokazal, da razširjanje in poglobljanje stikov z našimi ljudmi, ki živijo izven meja Jugoslavije, zdaj ni več izključno stvar izseljenskih matic, temveč tudi drugih organizacij in društev, stvar vseh državljanov, vse naše domovine.

*Delovno
predsedstvo
občnega zbora
Slovenske
izseljenske
matice*





Tudi obiski naših rojakov v poletnih mesecih so vedno številnejši. V predlanskem poletju je obiskalo Slovenijo 2400 izseljencev, od tega 600 iz ZDA, 850 iz Nemčije, 600 iz Francije, 100 iz Holandije, 50 iz Belgije in 200 iz raznih drugih dežel. Lani pa je obiskalo svojo rojstno deželo 2150 izseljencev, ki so prispeli v 19 skupinah. Prvič po vojni so lani skupinsko obiskali Slovenijo naši primorski izseljenci iz Argentine.

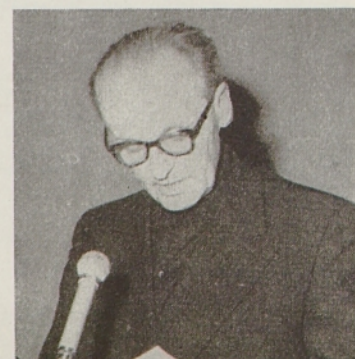
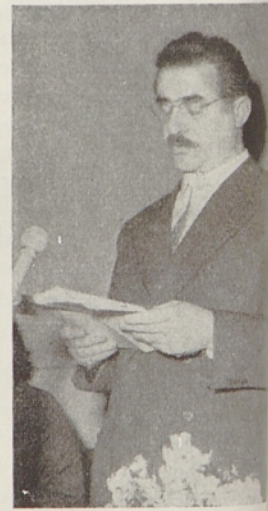
Zelo uspešno je bilo tudi sodelovanje Matice z izseljenskimi kulturnimi društvi, ki jim je priiskrbela na njihovo željo razne slike, knjige, note, albume, pesmi, gramofonske plošče slovenskih pevskih zborov, navodila za folklorne ples, krajša domača odrska dela itd. Izseljencem v Argentino je na njihovo željo poslala oba dela domačega celovečernega filma »Vesna«, ki so ga z lepim uspehom predvajali; rojakom v Urugvaju pa je poslala kratek zvočni film »Domotožje«. Izseljenskim domovom v Kalifornijo je poslala pet slik slovenskih slikarjev. Izseljenskim društvom v Belgiji, Franciji, Nemčiji, Urugvaju, Avstraliji in Egiptu je poslala za njihove knjižnice večje število leposlovnih knjig, društvom v ZDA pa kakih 150 gramofonskih plošč slovenske narodne pesmi itd. Matično mesečno revijo Rodno grudo in Izseljenski koledar pošiljamo našim ljudem v 31 dežel po svetu. Tudi dopisovanje Matice z izseljenskimi društvi je zelo živahno.



Govorniki v razpravi. Sliki zgoraj: podpredsednik GO SZDLS France Kimovec, predsednik Izseljenske matice LR Srbije Stevo Serdar, tajnik Hrvatske izseljenske matice Tomo Nikšić, podpredsednica in glavna urednica publikacij Slovenske izseljenske matice Zima Vrščaj Desno: Novoizvoljeni tajnik Slovenske izseljenske matice Just Miklavc, organizacijski tajnik matice Albert Švigelj, član nadzornega odbora Albin Kovač, direktor državnega založbe Ivan Bratko

Iskati stike z izseljenci, jih obdržati in poglobljati, to bo tudi v bodoče ena glavnih nalog Matice, je naglasil v svoji uvodni besedi predsednik Ivan Regent. Skušala jim bo pomagati, uspešno posredovati pri urejanju njihovih problemov, in sicer ne glede na to, ali so ostali naši državljani ali pa so dobili državljanstvo dežele, v kateri žive — je pripomnil kasneje, ko je govoril o povojni emigraciji.

Tajnik Albert Švigelj je podrobno poročal o delu Matice v zadnjih dveh letih. Dejal je, da se je s sprostitevjo nekaterih predpisov in napovedanim novim zakonom o državljanstvu, ki bo večini naše emigracije omogočil urediti odnose do Jugoslavije, delo Matice zelo povečalo. Matica prejema mnogo pisem naših ljudi, polnih domotožja in želja, da bi uredili svoj odnos z rojstno deželo ali pa se vrnili na domača tla.



Podpredsednica Matice in glavna urednica njenih publikacij Zima Vrščajeva je poudarila čedalje večjo skrb, ki jo naša domovina v celoti posveča izseljenskem vprašanju. Svet za kulturo in prosveto je na predlog Slovenske izseljenske matice odobril deset štipendij za izseljensko mladino za študij v Jugoslaviji; v iste namene sta bili odobreni nadaljnji dve štipendirani mesti iz zveznih sredstev. Tudi glede gostovanj raznih skupin, ki si jih naši izseljenci tako žele, jim bo skušala domovina čimbolj ustreči. Prav gotovo bo naše rojake v ZDA zelo razveselila novica, da se naš svetovno znani Slovenski oktet pripravlja na gostovanje v ZDA in Kanadi (morda tudi v Latinski Ameriki), kamor bo ponesel našo domačo in umetno pesem. Podjetje Viba-film pa pripravlja poseben film za izseljence itd.

Prav tako niso opustili priložnosti za razgovore z jugoslovanskimi izseljenci naši ugledni družbeno-politični delavci, ko so se mudili v raznih deželah, bodisi kot člani parlamentarnih delegacij ali po drugih opravkih. Tako so se z našimi izseljenci razgovarjali v deželah Latinske Amerike predsednik slovenske vlade Boris Kraigher, predsednica Socialistične zveze Slovenije Vida Tomšičeva, podpredsednik centralnega sveta sindikatov Jugoslavije Mika Špiljak, članica zvezne vlade Lidija Šentjurec, sekretar sekretariata za informacije pri zvezni vladi Bogdan Osolnik, predsednik Sveta jugoslovanskih založb Ivan Bratko in drugi. Naše izseljence v Belgiji je ob priliki 50. zasedanja Interparlamentarne unije obiskal zvezni poslanec in rektor ljubljanske univerze Maks Šnuderl. Podobnih stikov ob raznih drugih prilikah je bilo še več.

Prihodnje naloge Slovenske izseljenske matice

Tudi v prihodnje bo, kakor doslej, Matica skušala ustreči številnim željam naših izseljencev. Odgovarjala bo na pisma, posredovala potrebno gradivo kulturno-prosvetnim društvom, skrbela za to, da bodo naše ljudi na tujem obiskovali razni kulturni ansambli, športna društva, predstavniki izseljenskih matic in razni drugi naši predstavniki, ki jim bodo lahko izseljenci osebno povedali svoje želje in potrebe. V sezoni bo Matica kakor doslej pristrčno sprejemala skupine rojakov, ki nas bodo obiskali. Urad Matice bomo povečali in bolje opremili, da se bodo rojaki počutili kakor doma, kadar nas bodo obiskali. Pomagali jim bomo z nasveti in po potrebi posredovali. Kakor doslej bo Matica tudi v prihodnje organizirala razne prireditve za izseljence — družabne večere, piknike, izlete itd.

Ena izmed nalog Slovenske izseljenske matice pa bo tudi navezovanje in krepitev stikov z mlado generacijo izseljencev, to je s potomci naših starih izseljencev kakor tudi z ljudmi, ki so se po vojni izselili in so izgubili stik z domovino. Stališče naše dežele do teh ljudi je pojasnil podpredsednik zvezne vlade Aleksander Ranković lani na zboru bojovniških organizacij, ko je napovedal ukrepe, po katerih bodo lahko dokončno uredili svoj odnos do domovine.

Naš mladi izseljenski rod vedno pogosteje srečujemo poleti, ko s svojimi starši in dedi prihaja na obisk. Z živim zanimanjem spremlja naše življenje, navdušuje se nad lepotami naših krajev, le jezik mu največkrat dela preglavice. Radi bi, da bi ta mladi rod prihajal k nam v čimvečjem številu, kar je tudi želja naše mladine. Slovenska izseljenska matica je letos kljub ogromnim stroškom ustregla številnim željam in za ta mladi rod začela izdajati poseben učbenik slovenskega jezika v štirih jezikih, ki izhaja kot brezplačna priloga matične mesečne revije *Rodne grude* in na poljuden način uči slovenščino. Tudi otroška in mladinska stran v *Rodni grudi* bo prinašala tej mladini vedno kaj zanimivega v drugih jezikih in jo seznanjala z delom in življenjem naše mladine. Za mladino naših izseljencev pripravlja naša največja založba Mladinska knjiga posebno knjigo o Jugoslaviji v angleščini.

Ena prihodnjih nalog Matice bo tudi ta, da še bolj kakor doslej seznanja naše ljudi na tujem z našim življenjem doma, da bo v *Rodni grudi* in *Koledarju* objavljala več novic iz domačih krajev naših izseljencev, pa tudi obratno, da bo naše ljudi doma seznanjala z življenjem in delom naših izseljencev. Naši listi, centralni in lokalni iz krajev, kjer je največ izseljencev, bodo o njih več pisali.

Od zgoraj: Režiser »Triglav-filma« France Štiglic, glavni urednik založbe Mladinska knjiga pisatelj Ivan Potrč, predsednik Društva slovenskih književnikov, pisatelj Anton Ingolič.



Plodna razprava je še bolj razčlenila bodoče delo

Podpredsednik Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije tov. France Kimovec je v razpravi dejal, da je dvoje dejstev v preteklem letu najbolj vplivalo na naš odnos do izseljencev in na odnos izseljencev do domovine: Rankovičev govor in beograjska konferenca. Eno in drugo dokazuje našo toplo skrb za delovnega človeka doma in tudi izven naše domovine. Razširiti stike domovine z našimi izseljenci v vseh deželah, kjer žive, to je ena izmed bodočih nalog Slovenske izseljenske matice, je dejal.

Filmski režiser Triglav-filma France Štiglic pa je občni zbor opozoril na to, da ima jugoslovanska kinematografija 2000 kratkih in 150 igranih filmov. To je ogromen material, ki prikazuje lepote naših krajev, življenje naših ljudi, razvoj gospodarstva, kulture, športa itd. Ti filmi bi gotovo zanimali naše izseljence.

Tov. Just Miklavc je govoril o povojnih izseljencih, ki jim je v začetku občutek krivde, s katerim so odšli na tuje, branil, da bi skušali urediti razmerje z domovino. Poleg tega so bili pod pritiskom peščice pravih političnih emigrantov, ki so največkrat imeli na vesti tudi njihovo izselitev. Rankovičev govor so sprejeli z velikim olajšanjem, čeprav so se naši nasprotniki trudili, da bi njegov učinek čimbolj zmanjšali. Po objavi govora v izseljenskih listih je število prijav za ureditev statusa zelo naraslo. Vedno več je primerov, ko povojni izseljenci obiskujejo svoje v domovini in se nato vračajo brez vsakih zaprek. Ti izseljenci se čudijo, kako zelo je Jugoslavija napredovala med njihovo odsotnostjo. Najbolj pa so veseli spoznanja, da vesti o represalijah nimajo nobene podlage. O tem obveščajo svoje prijatelje v tujini, ki težko čakajo vesti, kako je doma.

Predsednik Društva slovenskih književnikov, pisatelj Anton Ingolič, je dejal, da imamo z umetniško besedo napisane literature o naših izseljencih bolj malo. Zadnji čas je, da bi dobilo njihovo življenje umetniško podobo v naši literaturi, kajti starejši izseljenci izumirajo. Tudi novejši ekonomski izseljenci, ki žive zunaj in žele stikov z domovino, imajo svoje probleme, ki bi jih slovenski pisatelj lahko lepo napisal. Glavni urednik knjižne založbe Mladinska knjiga, pisatelj Ivan Potrč, je dejal, da naj bi našim mladim generacijam onkraj meja približali naše klasike in sodobno literaturo s tem, da bi jih tiskali v drugih jezikih — angleščini, francoščini, španščini. Tako bi tudi mladi rod na tujem spoznal dela domačih pisateljev.

Direktor Državne založbe Slovenije Ivan Bratko, ki je svoj lanski obisk v ZDA izkoristil tudi za srečanje z našimi izseljenci, je govoril o izvozu jugoslovanskih knjig. Največ jih izvozijo v ZDA, pri čemer jih odpade polovica na naše izseljence. Državna založba Slovenije bo letos izdala zadnje delo pokojnega ameriškega pisatelja slovenskega rodu Louisa Adamiča Orel in korenine, beograjska založba Prosveta pa bo izdala Adamičevo knjigo Vrnitev v domovino. Adamičeva dela bosta letos izdali še dve drugi knjižni založbi. Poleg tega bodo izšle v posebni knjigi črtice in novele rojaka Janka N. Roglja.

O povezavi med našimi mladimi ljudmi in z izseljensko mladino je podrobneje spregovoril Jože Šteh, predstavnik Ljudske mladine Slovenije. Zveza študentov ima dobro razvito mednarodno sodelovanje. Naši mladi ljudje — člani kulturnih, športnih in drugih društev, obiskujejo tuje dežele, sami pa gostoljubno sprejemajo doma obiske tuje mladine. Zelo je razvito dopisovanje naše mladine z mladino v tujih deželah, zlasti s študenti afriških in azijskih držav. Takšne stike bi lahko navezali tembolj tudi z mladino naših izseljencev. V počitnicah bi lahko preživela nekaj tednov oddiha med našo mladino — pri tabornikih, v počitniških kolonijah, mladinskih delovnih brigadah ali kako drugače, kakor jih preživi tudi mladina mnogih drugih narodov.

Razgibana, plodna razprava je sprožila res številne koristne pobude, ki jih bo novi izvršni odbor s pomočjo glavnega odbora in drugih organizacij skušal uresničiti. Za predsednika Slovenske izseljenske matice je bil ponovno izvoljen Ivan Regent, za podpredsednico pa glavna urednica matičnih publikacij Zima Vrščajeva. Spričo povečanega področja dela SIM je bilo določeno še eno tajniško mesto. Za tajnika je bil izvoljen Just Miklavc, za organizacijskega tajnika pa Albert Švagelj. V Glavnem odboru so številni znani javni in kulturni delavci, ki bodo s svojimi prizadevanji pripomogli, da bo Slovenska izseljenska matica dobro izpolnjevala svoje naloge v korist našim izseljencem.

I. S

*Letos 4. julija
piknik ameriških Slovencev na Otočcu pri Novem mestu*

Dejanje velike človečnosti

Ljudska skupščina FLRJ je sprejela zakon o amnestiji

Zakon o amnestiji, ki ga je sprejela Zvezna ljudska skupščina in ki je v tujini naletel na izredno velik odmev, je logični zaključek širokosrčnega odnosa, ki so ga kazali organi ljudske oblasti že vrsto let do ljudi, ki so živeli v tujini, pa niso spadali k predvojni ekonomski emigraciji. Že doslej so mnogi izmed njih obiskovali svoje rojstne kraje, ne da bi jih kdo pri tem oviral, in že doslej so dobivali potne liste državljani FLRJ, ki so hoteli na obisk k takšnim sorodnikom v tujino. Naša predstavnostva v tujini so že vsa ta leta urejevala najrazličnejše probleme in prošnje pravnega značaja ne glede na to, kako je prosilec prišel v tujino.

Z zakonom o amnestiji je ta širokosrčnost in humanost dokončno uzakonjena, za izvajanje zakona pa bodo skrbeli pramosodni organi. Bivši vojni ujetniki, ki se ob koncu vojne niso vrnili domov, in ljudje, ki so iz različnih razlogov po vojni skrivno zbežali čez mejo, imajo sedaj priložnost urediti svoje odnose do domovine, vzdrževati stike s svojimi družinami in sorodniki, jih obiskovati ali pa se celo dokončno vrniti, ne da bi jih njihova dejanja iz preteklosti težila. Pri tem seveda ne gre prezreti dejstva, da bodo imeli vsi ti ljudje tudi mnogo lažje stališče pri urejevanju svojih odnosov z oblastmi držav, v katerih so se naselili.

Zakon o amnestiji bo v bližnji prihodnosti dopolnjen še z zakonom o preklicu posebnega zakona o odvzemu državljanstva bivšim vojnim ujetnikom, ki se niso vrnili domov, ali pripadnikom sovražniku služočih vojnih formacij, ki niso bili zločinci, pa so skupaj z drugimi ob koncu vojne zbežali v tujino.

Zakon seveda ne obsega kaznivih dejanj uboja; torej ne velja za tiste, ki so organizirali ali izvajali vojne zločine, pobudnike sovražnih akcij iz tujine, ali tiste, ki še zdaj akciono delujejo proti naši ustavni ureditvi. Velja pa za vse, in takšnih je večina, ki so zapeljani zatajili svoja nacionalna čustva, ali ki jih je na protidržavne izjave prisililo ekonomsko izsiljevanje raznih emigrantskih organizacij, ki pa v bistvu niso zagrešili nobenih konkretnih kaznivih dejanj, pač pa trpijo vse posledice svojega nepremišljenega ali zmotnega ravnanja: brezdomstvo, revščino, neurejen pravní položaj, odrezanost od družin itd.

Z zakonom o amnestiji je Jugoslavija uredila svoj odnos do medvojne in povojne emigracije; odnos, ki temelji na zavesti notranje moči in enotnosti jugoslovanskih narodov. Sedaj morajo urediti, če želijo, svoje odnose z Jugoslavijo vsi, ki jih zakon zajema.

Objavljamo nekoliko skrajšan ekspozé podpredsednika Zveznega izoršnega sveta Aleksandra Rankovića, v katerem so obrazložene značilnosti zakona o amnestiji.

»V minulih letih je nastalo veliko sprememb v družbenem življenju naše dežele, v njeni družbeno-ekonomski osnovi, v smeri graditve socialističnih družbenih odnosov ter nadaljnje razširitve in krepitve socialistične demokracije,« je med drugim dejal v svojem ekspozéju tovariš Ranković. V okviru teh družbenih preobrazb se je človek, državljan naše socialistične skupnosti, čedalje bolj uveljavljal, dobil je poročstvo za svojo svobodo, za zaščito svojega človeškega dostojanstva, za popolno uživanje svojih osebnih in družbenih pravic.

»Zdaj lahko predložimo temu domu zakon o amnestiji. Deležni je bodo storilci nekaterih kaznivih dejanj, storjenih med drugo svetovno vojno in okupacijo, ter tisti, ki so storili kazniva dejanja, preden bo začel veljati predloženi zakon. Amnestija bo zajela ljudi, ki so se pregrešili zoper našo deželo, naše ljudstvo ter njegov boj za svobodo in neodvisnost dežele, ki pa niso bili neposredni izvrševalci in organizatorji hudih vojnih zločinov, niti organizatorji in po-

budniki dejavnosti proti današnji FLRJ in njeni ustavni socialistični družbeni in državni ureditvi. Amnestije bodo deležni tudi storilci nekaterih dejanj proti javnemu redu in nedovoljenega prehoda čez državne meje, ljudje, ki se niso odzvali pozivu na vojaško službo, ki so pobegnili iz vojske ali ki so izpodkopavali ugled države, njenih organov in predstavnikov.

Naše vodilo je bilo pri tem, da sta človek in njegova svoboda v svobodni domovini največji vrednoti. Zato smo s polnim razumevanjem in širokogrudnostjo obravnavali ljudi, ki so se pregrešili zoper interese dežele in ljudstva, in upoštevali pri tem vse pogoje in okoliščine, ki so vplivali na njihovo odgovornost. S tem pa ne mislim reči, da smo pomirljivo obravnavali posameznike, ki so storili težke vojne in druge zločine, za katere so morali dobiti in so tudi dobivali zaslužene kazni.

Takšno naše stališče sloni na zaupanju, ki ga ima socializem do človeka. Tako široko obravnavanje tega vprašanja nam je omogočila pred-

vsem politična in ekonomska stabilnost socialistične Jugoslavije, politična enotnost naših narodov, stalna krepitev varnosti dežele, vsestranski napredek materialno družbene baze in čedalje hitrejši razvoj socialističnih družbenih odnosov.

Možnost, da se vrnejo na pravo pot vsi, ki bodo spoštovali družbene in človeške vrednote našega razvoja

Ob upoštevanju sadov dolgoletnih naporov naših delovnih ljudi Zvezni izvršni svet meni, da je treba še bolj omogočiti vrnitev na pravo pot in v našo družbo vsem, ki so pripravljene spoštovati tiste družbene in človeške vrednote, ki prihajajo do izraza v procesu našega razvoja, in ljudem, ki žele v takšnem okolju pozitivno uveljaviti svoje sposobnosti.

Po predloženem zakonu bodo deležni amnestije ljudje, ki so storili kazniva dejanja različnega značaja. Večini teh ljudi je skupno v glavnem to, da je bila njihova dejavnost, bodi da so storili kazniva dejanja med osvobodilnim bojem in v času sovražnikove okupacije ali po vojni, naperjena proti življenjskim koristim naših narodov in naše dežele. Kot rečeno, se večina ljudi, ki bodo deležni amnestije, mudji v tujini. Veliko naših državljanov se je med vojno v najrazličnejših okupatorskih in kvasilinskih formacijah, v sodelovanju in pod okriljem okupatorja borilo proti naši narodnoosvobodilni vojski. Pod vplivom sovražnikove propagande, brezobzirnega terorja in pritiska so se borili proti življenjskim interesom naših narodov, proti njihovi enotnosti v boju zoper fašistične agresorje.

Ko je bila vojna končana in ko je zmagala naša revolucija, kar je istočasno povzročilo zlom okupatorjeve vojaške sile, so se ti ljudje znašli v skrajnje težavnem položaju, tako da je precejšnje število tudi nedolžnih našlo izhod v umiku z nemškimi okupacijskimi silami in tako prišlo čez meje naše dežele. Po zamisli samozvanih voditeljev, ki so izdali ljudstvo in deželo, po načrtih raznih centrov rovarjenja proti naši socialistični državi naj bi ti ljudje pomagali snovati nova žarišča za organiziranje terorističnih akcij in klevetniške gonje proti novi Jugoslaviji. Med njimi je tudi precejšnje število tistih naših državljanov, ki so zašli v takšen položaj, ker so jih zapeljale razne okoliščine, pa tudi pod vplivom neposrednega pritiska in groženj, lažne propagande, negotovosti o razmerah pri nas in podobno.

V drugi in največji kategoriji ljudi, ki se mude v tujini kot tako imenovana politična emigracija, je veliko število pripadnikov bivše jugoslovanske vojske, ki so prišli tja iz ujetniških in koncentracijskih taborišč ali pa so bili na

prisilnem delu. Večina teh ujetnikov in internirancev je razumela hude posledice izdajstva korumpiranega vodstva bivše jugoslovanske vojske ter se zato vedla že v začetku ujetniškega življenja nasproti okupatorju dostojanstveno, tako kakor se spodobi sinovom naših svobodoljubnih narodov. Nekaj pa je bilo med njimi tudi takšnih, ki so se odkrito udinjali sovražniku ter kot agentura okupatorja in kvasilingov razbijali enotnost vojnih ujetnikov in delali proti njihovemu podpiranju osvobodilnega boja jugoslovanskih narodov. Pod njihovim vplivom, pritiskom in izsiljevanjem se je takrat precej oficirjev odreklo tudi svoji domovini in podpisalo izjavo o zvestobi fašističnemu okupatorju ter zakrivilo tako hudo kaznivo dejanje proti svoji vojaški dolžnosti, svoji domovini in svojim vojnim tovarišem.

V tretjo kategorijo naših ljudi, ki žive v tujini in ki jih tudi zajema predložena amnestija, sodijo storilci kaznivih dejanj nedovoljenega prehoda čez državno mejo. Podatki o teh ljudeh jasno kažejo, da gre v večini primerov za mlade ljudi, ki so se odločili za to pot največkrat iz nepremišljenosti, v upanju, da se bodo nekje v svetu dokopali do lahkega zaslužka in udobnega življenja, včasih pa tudi iz pustolovskih pobud in pod vplivom sovražnikove propagande. Med njimi je zelo malo takih, ki so se odločili za pobeg zaradi svojega sovražnega stališča in dela proti FLRJ.

Od teh in drugih naših državljanov, živečih v tujini, običajno najprej zahtevajo politične in klevetniške izjave proti Jugoslaviji, potem pa organizirajo pravo trgovino z njihovo delovno silo. Na njihov račun sklepajo dobre kupčije tisti vojni zločinci in bivši politiki stare Jugoslavije, ki jim trgovina s človeškim življenjem in osebnostjo zagotavlja obstoj. Spričo vseh okoliščin, ki so spravile naše državljanje v položaj emigrantov v tujini, smo v svoji politiki do emigracije takoj v začetku ravnali z največjo obzirnostjo.

V kratkem bo Ljudska skupščina FLRJ obravnavala predlog o razveljavljenju posebnega zakona o odvzemu državljanstva

Spričo teh nagibov in takšne naše prakse bo imela Zvezna ljudska skupščina v kratkem priložnost obravnavati tudi osnutek zakona o razveljavljenju posebnega zakona o odvzemu državljanstva tistim, ki so kot oficirji in podoficirji bivše jugoslovanske vojske ostali v tujini, ali tistim, ki so kot pripadniki okupatorju služočih formacij pobegnili iz domovine.

Prav tako bi rad poudaril, da je naša vlada vedno upoštevala razmere, v katerih žive razseljeni ljudje jugoslovanskega rodu, ter posvečala

vso pozornost tudi drugim oblikam pomoči ter ljudem in njihovi zaščiti v mejah svojih možnosti. Z našo dosledno politiko, s strogim izpolnjevanjem načela prostovoljnosti repatriacije, kakor tudi s pravilnim obveščanjem smo vsekakor prispevali, da se ti ljudje postopoma otresajo negativnih vplivov raznih propagandnih in drugih centrov, kakor tudi vojnih zločincev in propadlih politikov, ki so jih spravili v takšne razmere, da v svojo lastno škodo zagreše dejanja proti ljudstvu in državi. Ob upoštevanju teh razlogov smo lani storili nadaljnje konkretne in zelo vsestranske ukrepe, da bi omogočili vsem našim državljanom v tujini, da čim lažje in čim preprosteje uredijo svoje zadeve, izvrstno iz odnosov do FLRJ.

Večina ljudi je v pozitivnem smislu spremenila svoj odnos do domovine

V zvezi s predlogom o amnestiji bi rad poudaril, da je večina naših ljudi v tujini spremenila svoje stališče v pozitivnem smislu, zlasti zadnja leta. Močan in vsestranski razvoj socialistične Jugoslavije in njen velikanski ugled po vsem svetu je vsekakor znatno pripomogel, da so se ti ljudje otresli zablod o svoji domovini. V takšnih razmerah se največji del tako imenovane politične emigracije postopoma vključuje v našo številno ekonomsko emigracijo, pri čemer si prizadeva urediti svoje odnose do domovine. K temu bo vsekakor veliko pripomogla tudi amnestija.

Po zakonskem osnutku pa amnestije ne bodo deležni neposredni izvrševalci in organizatorji hudih vojnih zločinov in ubojev, organizatorji in pobudniki dejavnosti iz tujine, ki še zdaj

aktivno delajo proti ustavni ureditvi FLRJ. — Amnestije tudi ne bodo deležni folksdojčerci in tisti pripadniki narodnih manjšin, ki so v drugi svetovni vojni sodelovali v sovražnikovih vojaških formacijah ter političnih in drugih organizacijah in ki se zdaj mude v tujini, kakor tudi ljudje, ki so se vrnili in ponovno storili v tem osnutku našeta kazniva dejanja. Amnestije tudi ne bodo deležni storilci kaznivih dejanj vohunstva, organiziranja in pošiljanja na ozemlje FLR Jugoslavije oboroženih skupin ali posameznikov, storilci nasilja proti predstavnikom ljudske oblasti ter gospodarskih in družbenih organizacij, združevanja zoper ljudstvo in državo, kakor tudi storilci dejanj vojnega zločina genocida.

Amnestirani bodo lahko obiskovali Jugoslavijo

Menim, da je koristno, da ljudem, ki ostanejo v tujini, kjer so si uredili življenje, omogočimo, da v mejah svojih in naših možnosti vzdržujejo zveze z domovino in svojim starim krajem, kakor so tudi vedno delali in delajo naši gospodarski izseljenci. Amnestija bo omogočila tem ljudem obiskovati našo deželo brez strahu, da bi jih kazensko preganjali za dejanja, našeta v tem zakonu. Ni dvoma, da bomo v prihodnje ustvarili najširše možnosti za obisk in prihod tudi teh ljudi v našo deželo. V tej smeri smo storili več pomembnih in konkretnih ukrepov za nadaljnjo liberalizacijo in olajšanje prehoda, tako naših kakor tudi tujih državljanov čez naše državne meje. **Ti ukrepi so izraz našega čedalje hitrejšega materialnega in družbenega napredka, stabilnosti in razvoja socialistične demokracije v Jugoslaviji.**

Nova carinska tarifa

Izšla je nova uredba o začasni splošni carinski tarifi, ki se bo plačevala za blago, uvoženo na carinsko območje Jugoslavije. Jugoslovani in tujci, ki živijo v Jugoslaviji, bodo lahko enkrat letno brez carine prinesli v Jugoslavijo predmete v vrednosti do 30.000 din, če bodo prebili v tujini najmanj pet dni. **Do skupne vrednosti 200.000 din so prosti predmeti, ki jih prinesejo gospodarski izseljenci, kadar pridejo na obisk k svojcem.** Doslej je bila določena skupna vrednost teh predmetov, ki se ne ocarinijo — na 150.000 din.

Carine ne bo treba plačati tudi za gospodinjske pripomočke, ki jih po več kot enem letu službovanja v tujini pripeljejo s seboj naši državljanji (razen za avtomobile), za podedovane predmete, avtomobile in motorje za invalide in ortopedske pripomočke, če jih uvozijo v šestih mesecih po dosegljivosti.

Pri uvozu avtomobilov zasebnikov ni nobenih sprememb. Za avtomobil, nov ali rabljen, velja 50% carina. Za osnovo plačevanja carine bo služila inozemska izvozna cena novega avtomobila ali motornega kolesa. Za uvoz delov pa bo poslej carinska stopnja 48%. Po novi carinski tarifi bo carine oproščen tudi uvoz tistih industrijskih izdelkov — strojev, naprav, delov itd., ki jih uvozimo kot rezervne dele za stroje tuje izdelave, če se je tak stroj na primer pokvaril ali pa je treba kakšen del zamenjati. Tak uvoz pa je carine prost le, če pride do njega v garancijski dobi.

V Banovićih je ugasnilo štiriinpetdeset rudarskih svetilk



Mile Klopčič

Svetilka ob rovu

(odlomek)

Kako je že bilo takrat?

*Jesenski dan, v meglo in mrak zavil,
možje pod zemljo in žene na vrtovih
kopali so, grebli... za družino...*

*Nenadoma vsa se je zemlja zamajala,
sunek preletel je vso dolino,
iz šahtov so siknili rdeči jeziki,
iz rova bušil je dim.*

*Potem so prinesli jih pet ali šest,
pet ali šest ostankov človeških teles,
pet ali šest, ki so še davi bili,
pet ali šest — zdaj so zabili jih v les.*

*In ko so potem jih nosili k pogrebu
in so jim godci koračnico žalno igrali,
so šli mimo mene in jaz sem spetila jim v mrak —
in videla sem, kako jim je klecal korak,
kako so pod črnimi krstami omahovali,
kot da iz rova prihajajo in se krivijo pod lesom,
ki ga nesejo ženi domov, da zaneti,
da bo topleje in da bo laže
nekoliko dalj z družino za mizo posedeti.*

*Jaz sem svetilka ob rovu
v starem, zarjavelem okovu.
Kmalu oko bom zgubila,
kmalu bom ugasnila.*

Ni lahko biti rudar. Koliko naših ljudi je to spoznalo in spoznava dan za dnem. Globoko pod zemljo, v temnih rovih še vedno preži smrt. Tudi zdaj, čeprav so rudniki opremljeni z vsemi tehničnimi pripomočki in je veliko storjenega za varnost ljudi. Srečno! je rudarski pozdrav. Z njim žele tovarišem in sebi danes, jutri in pojutrišnjem sreče. In sreča je življenje, zdravje, sproščen nasmehek družine. Srečno! žele otroci očetom, matere sinovom in žene možem, ko odhajajo na delo v črne rove...

Srečno!... In vendar je včasih drugače. Pred dobrim mesecem so zajokale rudarske družine v Porurju. Dne 27. februarja v Banovićih v Bosni. V tistih Banovićih, kjer so mladinske brigade v prvih letih po osvoboditvi zgradile železniško progo, speljano prav do rudnika. V tej brigadi so bili tudi sinovi naših rudarjev iz Francije.

KOLEKTIVU RUDARJEV
V RUDNIKU BANOVIČI
IZREKAMO NAŠE GLOBOKO SOŽALJE OB STRASNI
NESREČI, KI JIH JE ZADELA IN IZTRGALA
IZ NJIHOVIH VRST TOLIKO NJIHOVIH
DELOVNIH TOVARISEV

Združenje Jugoslovanov v Severni Franciji
tajnik Ivan Demšar

Nova železniška proga je speljana, kot rečeno, prav do rudnika, ki je odprl nove bogate rove rastoči industriji naše mlade države.

Med 66 premogovniki je premogovnik v Banovićih pri nas tehnično najbolje opremljen. In vendar se je prav tam 27. februarja zgodila strašna nesreča. Vzrok: eksplozija plina kakor pri večini rudniških nesreč po svetu.

Štiriinpetdeset rudarjev, ki so se zjutraj poslovili od svojih družin z rudarskim srečno!, se tisti dan ni vrnilo in ne bo jih nazaj nikoli več.

To je doslej najhujša rudarska nesreča, kar se jih je pri nas pripetilo po vojni. Globoko je odjeknila v svetu, v srcu slehernega našega državljana — posebno še med našimi rudarji — pa je zapustila bolečo sled. Sožalne brzojavke so nekaj dni kar deževale od povesod. Več tisoč jih je bilo. Predsedniku Titu in vodstvu rudnika v Banovićih so jih poslali voditelji in diplomatski predstavniki raznih dežel, rudarska združenja in delavske organizacije, sindikalne podružnice, delavski sveti in posamezniki. Od povesod iz države je pritekala pomoč za družine ponesrečenih. Že v prvih dneh so zbrali nad 33 milijonov dinarjev, ki jih bodo večidel porabili za šolanje otrok ponesrečenih rudarjev.

I. S.

Lastovki sta se vrnila v svoje staro gnezdo v naši veži. Spet je pomlad pri nas. Čeprav betežna, sem jo le dočakala in zdaj Ti pišem, kakor sem obljubila — dolgo pismo. Pravzaprav jaz samo pripovedujem — piše Ti pa Lojzka, Tvoja nečakinja, s katero se poznata le po fotografijah. Meni se preveč tresejo roke in tudi vidim slabo. Ni tako lahko nositi na plečih osem križev.

To je moja zadnja pomlad in zato, Jože, ne smeš več odlašati z obiskom. Pridi, fant moj, da se po toliko letih spet vidiš, da zadnjikrat objameš svojo staro mater, ki zdaj, ko ne more več delati, samo misli in misli na svoje otroke. Pridi in vnuke pripelji, da jih spoznam in se prepričam, koliko je v njih še naše krvi. Tako sem radovedna, kakšna sta ta naša najmlajša, ki ju le po fotografijah poznam. Pišeš, da znata slovensko bolj malo. No, če bosta nekaj tednov pri nas in se pomešata med domače otroke, bosta hitro znala po naše govoriti in tudi zapeti. Že zdaj se veselimo, kako ju bom stisnila na srce. Kar naprej Ti pa povem, da ju bom klicala po naše: Anka in Jožko.

Hvala za poslani koledar. Obesili smo ga na steno poleg zrcala. Kdor vstopi in ga vidi, takoj ugane, da imamo pri hiši Amerikanca. Oh, ti moj Amerikanec, ti sin, ki si mi najbolj daleč pobegnil, ki mi že nekaj let obljubljaš, da prideš, da Te čakam in čakam, Tebe pa ni! Pred tremi leti, ko Ti je umrla žena Ančka, si čisto za gotovo obljubil, da prideš. Dobro imam spravljen tisto pismo, kjer si zapisal: Zdaj, ko mi je po tridesetih letih umrla žena, ki je bila v hudem in dobrem z menoj, ne vzdržim več. Upokojen sem, lahko bom brez skrbi živel doma. Rad bi se enkrat odpočil doma, pod našo staro jablano, ki rodi tako lepe mošančke...





Stara štajerska domačija

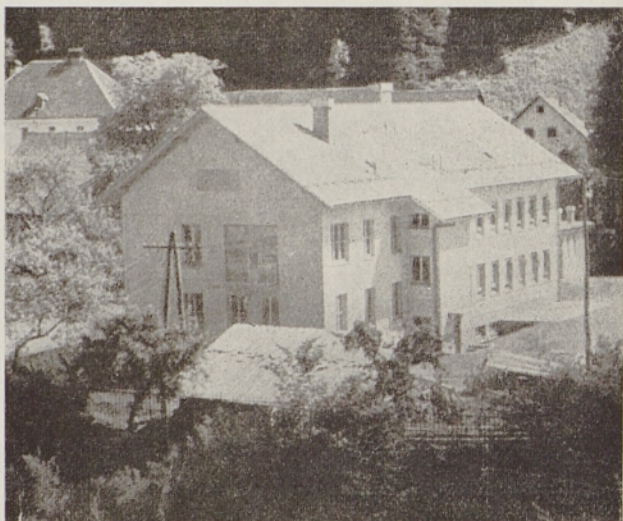


Nova šola v Ajdovščini

Obljubil si, obljube pa nisi držal. Kako smo te čakali. Kamro smo prebelili in pečico smo postavili vanjo, da bi Ti bilo toplo. Pa Te ni bilo. Koliko Amerikancev je prišlo v zadnjih letih na obisk v stari kraj, nekateri pa so kar ostali. Tudi Kovačeva sta se vrnila, ki sta šla takrat s Teboj. Hišico sta si pozidala, moderno, s kopalnico. Televizor imata in avto in če nista doma, se vozarita okrog. Tone si je dal na ortu postaviti čebelnjak, čisto takšnega, kakršen je bil dedov, ki je med vojno zgorel. Pravi, da je kot otrok z rajnim dedom ob čebelnjaku preživel najlepše urice.

Naj Ti povem še nekaj novic. Pred tednom je zvonilo sosedu Petraču, kamor smo včasih hodili na dnino. Vodenica ga je pobrala. Pozimi je pa umrla Anžička, babica, ki je vse otroke prinesla k naši hiši, tudi Tebe. Dvaindevetdeset let je dočakala, jaz jih pa nikoli ne bom. Pri Kajfežu je gorelo. Menda so otroci zažgali. Marčnikov najmlajši je doštudiral za zdravnika. Od sile so na to ponosni, saj so pa tudi lahko. Sploh je v naši vasi tudi, kar se mladih tiče, marsikaj drugače. Vse gre v šole ali pa fabrike v sosednje kraje. Imamo že nekaj inženirjev, dva doktorja in precej delavcev strokovnjakov, ki dobro zaslužijo. Naša Lojzka pa misli postati medicinska sestra. Imamo tudi kmetijsko zadrugo. Domači fantje, ki tam delajo, so tudi šolani. Pravijo jim kmetijski tehniki. Povsod si pomagajo s stroji. Oh, da bi bila še enkrat mlada! Koliko znoja bi mi bilo prihranjenega.

Na občinskem pašniku, kjer si včasih pasel, je vse zazidano. Same nove, čisto po mestno urejene hišice. Novo šolo imamo že nekaj let, zdaj pa zidajo zdravstveni dom. Velik bo, kot prava bolnišnica. Zdaj bomo imeli zdravnika in zdravniško postrežbo doma, to je res veliko vredno. Moj stari kolovrat, saj se ga gotovo spomniš, tam v kotu pod razpelom je stal, so prišli iskat neki študentje iz mesta. Odnegli so ga v muzej. Seveda so zanj plačali. Čeprav smo ga že dolgo imeli na podstrešju, sem se kar težko ločila od njega. Koliko sem prepredla na njem! Vse vaše srajčke so bile iz preje, ki sem jo sama napredla. Tam, kjer je bil kolovrat, je zdaj mizica z radiom, ki nam pripoveduje novice iz vsega sveta. Skoraj vsaka hiša ima danes radio, v združnem domu imamo pa televizor. Res je vse tako drugače kakor včasih. Če le pomislim, kako otročje smo se



Tudi v Železnikih na Gorenjskem imajo nov zdravstveni dom



bali, ko je prižvižgal prvi hlaŕon. Da ga sam hudobec vozi, smo verjeli, in ko je vozil mimo, smo se obračali, da nas ne uroči. Danes pa letajo jekleni ptiči pod nebom, avtomobili drve skozi vas in seveda tudi pri nas v vasi jih že imamo. Koželjev ga ima, pri Nartnikovih pa ga mislijo zdaj kupiti, motorje pa imajo že mnogi mladi fantje v vasi.

Vem, da prideš. Srce mi tako pravi. Torej pri-di, Jože, z malo Ančko in Jožkom. Sebi in vnučkom boš vrezal piščalke. Še pomniš, kako si me s temi piščalkami, ki so se vsepovsod valjale, včasih jezil?

Pridite, da se še vidimo, objamemo in pome-nimo. Vnučka se ne bosta dolgočasila. Sosedovi otroci se ju zelo veselijo. V potoku bodo ribarili in se igrali neštete igre, ki jih otroci znajo danes in jim jaz ne vem imena. Če boš s seboj pripe-ljal avtomobil, boš vnučka lahko zapeljal tudi do morja. Saj ni tako daleč. Z avtomobilom povsod hitro prideš. Pomisli, tudi jaz sem že bila na morju. Lani naju je z Lojzo Koželjev zapeljal v Portorož. Dva dni smo ostali tam. To je bilo lepo. Lojza se je kopala, pa tudi jaz sem si namočila noge v našem morju — v slovenskem morju.

Torej, Jože: pridite za gotovo, pridite še to pomlad!

Mati

Saša Vegri

Tiho domotožje

Pod streho mojega doma
so gnezdile lastovice,
tiste drobne ptice,
ki nosijo srečo.
Na perutih so jo nosile,
zato je bila tako lahka,
bila je kot materina roka:
topla in mehka.

Da bi videli moj dom
— kot iz sonca
in svetlobe
stlane stene,
in mlečni prameni
jutranjih megla
so bili zastori
mojega doma.



Gora Svinjak pri Bobcu (foto Dolničar)

ZNATNE OLAJSAVE ZA TUJE TURISTE PRI PREHODU JUGOSLOVANSKE MEJE. POTNIKI NA KROŽNIH POTOVANJIH Z LADJAMI ALI LETALI SE BODO LAHKO USTAVILI KJERKOLI V JUGOSLAVIJI BREZ VIZUMA IN OSTALI 72 UR. VELJAVNOST TRANZITNEGA VIZUMA PODALJSANA OD TREH NA SEDEM DNI, POSEBNI TURISTIČNI VIZUMI VELJAVNI ZA ŠEST PRIHODOV V JUGOSLAVIJO, S PRAVICO BIVANJA VSAKOKRAT ZA MESEC DNI.

Ni pretirana trditev, da je Jugoslavija turistična dežela, kakršnih je le malo na svetu. O tem so se lahko prepričali stotisoči turistov, ki prihajajo leto za letom z vseh koncev sveta v Jugoslavijo. Samo lani je obiskalo Jugoslavijo nad en milijon tujih turistov (1.079.516) ali za 24 % več kakor predlanskim. In še en uspeh: dotok deviznih sredstev je bil lani za 37 % večji kakor predlanskim.

Čeprav smo na tem področju že dosegli znatne uspehe, pa še vedno ne moremo biti zadovoljni. Primanjkuje nam propagandnih prospektov, filmov, letakov, cenikov in drugih reklamnih sredstev, ki bi podrobneje seznanjala tuje s posameznimi turističnimi kraji pri nas. Poglejmo na primer naše železnice, letalski promet, parnike in avtobusna podjetja! Naše ladje prärejajo zanimiva krožna potovanja, po naših železnicah že vozijo hitre diesellokomotive, JAT vzdržuje številne zračne proge po svetu. Vendar o vsem tem v tujini vedo zelo malo. Kateremu tujcu je n. pr. znano, da so tarife naših železnic najnižje v Evropi? O vsem tem so tuji turisti zelo slabo poučeni. Precej bi lahko razpravljali tudi o zelo skromnih popustih pred sezono in po njej v naših hotelih, kar je v drugih državah nekaj običajnega, pri nas pa se te stvari šele počasi uveljavljajo.

NOVE CESTE — HOTELI — LETALISCA

V letošnjem letu bodo imeli tuji turisti pri prehodu jugoslovanske meje znatno manj formalnosti, pač pa najrazličnejše olajšave. Potniki na krožnih potovanjih (z ladjami ali letali) se bodo lahko ustavili kjerkoli brez vizuma in ostali pri nas 72 ur. Veljavnost tranzitnega vizuma bo letos podaljšana od treh na sedem dni. V letu 1962 ne bo več garantnih pisem, uveden pa bo tudi poseben turistični vizum za šest prihodov v Jugoslavijo in s pravico bivanja v FLRJ vsakokrat za mesec dni. Vrh tega bodo letos tuji turisti precej na boljšem, ker se vrednost turističnega dolarja nasproti lanskemu poveča za 25 % (od 600 na 750 din). Upoštevati pa je tudi treba, da bodo letos hoteli še gibčnejši kot lani in lahko računamo z znatnimi popusti izven glavne sezone.

Velik napredek pričakujemo tudi v graditvi novih hotelov. Lani smo zgradili 30 hotelov in motelov s 3600 posteljami, letos jih bo na novo dograjenih kakih 36 s 5000 posteljami. Predvsem pa lahko tudi letos računamo z vplivom novih, modernih cest. Letos bo skoraj povsem dograjena naša glavna magistrala od Šentilja pri Mariboru do Djevdjelije na grški meji. Od skupnih 1260 km bo na tej cesti konec leta 1962 samo še 40 km neasfaltiranega cestišča. Jadranska magistrala bo letos potegnjena prav od bližine Trsta tja do Martinske pri Šibeniku, v skupni dolžini 472 km. Približno do 75 % so že tudi asfaltirane prometne žile Zagreb—Banja Luka—Sarajevo—Dubrovnik ter Beograd—Užice—Višegrad—Trebinje—Dubrovnik. Seveda so tu omenjene samo glavne ceste, o drugih manjših ki bodo letos asfaltirane, ne moremo pisati.

ičakuje goste z vsega sveta



Poštarski počitniški dom na Pohorju



Hotel International v Zagrebu, doslej eden najpišjih hotelov v Jugoslaviji



Hotel Metropol v Beogradu

ZAJTRK V STOCKHOLMU — KOŠILO V DUBROVNIKU

Letos bo Jugoslavija dobila dve sodobni letališči, na katerih bodo lahko pristajala in vzletala tudi največja reakcijska letala. Prvo bo v Surčinu pri Beogradu — odprli ga bodo 1. aprila, drugo pa v Dubrovniku — odprli ga bodo 1. junija. Omeniti velja še letališče v Titogradu, ki bo dobilo naprave za nočne polete.

Ali si lahko mislite, kaj bo pomenilo dubrovniško letališče za naš turizem? Potnik, ki bo zajtrkoval v Stockholmu ali Oslu in se pred mrazom zavijal v topel plašč, bo opoldne že lahko obedoval v sami srajci pod vročim dubrovniškim soncem.

Seveda se na novo sezono pripravlja vsa Jugoslavija — vsi obmorski, planinski in drugi kraji. Samo Hrvatska — predvsem ob Jadranu — bo dobila letos do glavne sezone še kakih 3400 postelj, v vseh večjih krajih grade nove hotele, restavracije, motele in druge objekte ali pa obnavljajo in razširjajo stare hotele. Kot zanimivost velja omeniti, da bodo že letos začeli resno proučevati problem povezave otoka Krka z mostom (blizu Kraljevice). Most bodo zgradili čez tri ali štiri leta; zato pa bodo že letos povezali Krk z drugim trajektom (prvi že obratuje med Crikvenico in Šilom na Krku), s trajektom pa bodo povezali še otoka Rab in Cres.

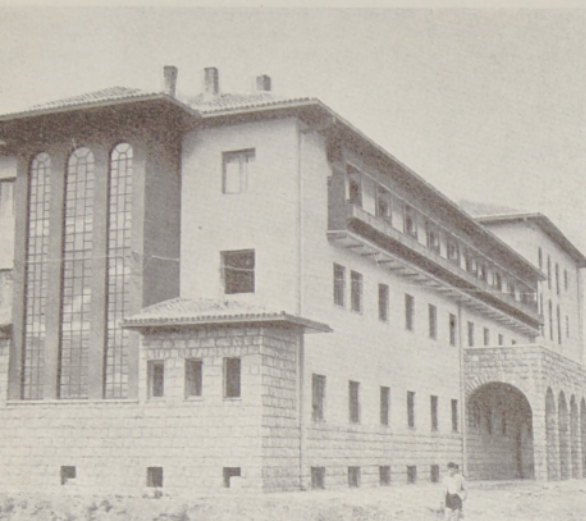
Posebna mikavnost jugoslovanskih turističnih krajev bodo tudi letos številni festivali (v Pulju, Dubrovniku, Splitu, Zadru, Ljubljani itd.), na katerih že leta in leta gostujejo daleč po svetu znani umetniki. Med drugimi bodo letos gostovali v Dubrovniku Filharmonija iz Dresdena, Borodinov kvartet iz Moskve, komorni kvartet iz Haaga, umetniki Benjamin Britten, Natan Milstein, George London, Miroslav Čangalović, Vladimir Rudjak in drugi. Velika privlačnost so vsako leto tudi razni krajevni festivali ter folklorne in druge prireditve (n. pr. sinjska alka, planšarske prireditve v Bohinju, Planici, na Jezerskem itd.).

Veliko tujcev bo med drugimi prireditvami letos privabil tudi VII. evropski šampionat v atletiki, ki bo od 12. do 16. septembra v Beogradu. Računajo, da se bo te elitne športne prireditve udeležilo 12 do 15 tisoč tujih gledalcev.

MAKARSKA ČAKA TURISTE

Nedavni potresi v osrednjem delu Dalmacije in v nekaterih krajih Hercegovine so v tujini nekoliko zbegali ljudi in širile so se že govorice, da bo potres vplival na letošnji turizem. Potres je sicer močno prizadel stare hiše, medtem ko so hoteli v Makarski nepoškodovani (razen hotela »Beograd«, kjer bodo potrebna le malenkostna popravila) in čakajo na prve letošnje goste. Še več! Blizu Makarske, med Osejavo in Tučepi, grade novo turistično naselje s 1000 posteljami, ki bo zgrajeno po vzorcu polinezijskih vasi med borovimi gozdovi.

Seveda se z drugimi kraji pripravlja na novo sezono tudi Slovenija. V Ljubljani bo morda že letos zgrajen nov hotel »Lev«, ki bo imel v 13 nastropjih 462 postelj, restavracijo za 300 gostov in teraso z 240 stoli. Razgled s terase na Ljubljano in na naše planine bo zelo lep. Na Vogel in Veliko planino



Novi hotel v Peči v Metohiji

nad Kamnikom grade vzpenjači, pri Portorožu grade dva velika campinga za več kot 1000 turistov, ki bosta najmodernejša campinga v Jugoslaviji, saj bosta opremljena z vsemi udobnostmi — od elektrike do bencinskih črpalk.

Med kraji, kjer se turizem zelo naglo razvija, je treba zlasti omeniti Makedonijo. Samo v zadnjih dveh letih so zgradili v Makedoniji 15 novih hotelov z 907 posteljami. Prirodne lepote (Ohridsko, Dojransko in Prespansko jezero, mogočni gorski masiv Šar planine itd.) ostanejo človeku v neizbrisnem spominu, kar velja seve tudi za starodavne kulturne spomenike (Oteševo, Struga, Sv. Stefam, Sv. Razmo, Sv. Naum itd.), folklorne zanimivosti in druge znamenitosti. Velika privlačnost Makedonije je tudi širno umetno jezero za velikansko hidroelektrarno pri Mavrovu pod Šar planino, ali riževa in makova polja v ravninah srednje Makedonije. In kdor še ni jedel okusne ohridske postrvi, pravijo, da sploh ne ve, kaj so pravi kulinarični užitki. V te kraje bo ob letošnjem izseljenškem tednu Slovenska izseljenska matica med 30. junijem in 7. julijem popeljala vse, ki pridejo v svoj rodni kraj.

Igor Prešeren

Considerable Facilities for Foreign Tourists

The number of foreign tourists visiting our country is growing steadily. Last year the number of over-night stays in our resorts amounted to four and a half million, i. e. 50 per cent more than the year before. Yugoslavia is well-known for her beautiful and varied natural scenery, as well as for the hospitality of her people. The conditions for holiday-making, too, are favorable in comparison with Italy, Greece, and Spain. With the introduction of the new tourist rate of exchange, \$ 1 = 750 dinars, the purchasing capacity of foreign tourists has increased considerably. In addition, food, traffic, and other services are cheaper than in the above mentioned countries.

At a special interview, Dr. Marijan Brecelj, Secretary of State for Internal Commerce, gave detailed information on facilities that foreign tourists will enjoy in our country this year. He laid stress on the fact that Yugoslavia considers the development of tourism as a constituent part in her endeavor for closer international co-operation in political, cultural, and economic fields. As a matter of course, foreign tourism is closely connected with our economic aims, and as such it is one of the means with which we endeavor to increase the influx of foreign currency. For this purpose large sums of money have so far been invested in the tourist economy. Last year, thirty up-to-date hotels, motels, camping places, and seventeen new modern restaurants were opened in different resorts. The erection of thirty-six new accommodation establishments, under construction now, will accommodate further five thousand guests during high season.

New highways and modernization of numerous sections of old ones will greatly facilitate motor traffic through our interesting tourist places. The completion of one more section of the highway »Brotherhood and Unity«, the section between Grdelica and Skopje, has promoted and enabled convenient communication between Western Europe and Greece. Two sections of the Adriatic highway, one stretching from the Italian border to Martineska near Šibenik and the other from Bogozina to Omiš, will have been modernized by the beginning of high season. Further, thirty-four kilometers of the highway Zagreb—Banja Luka—Sarajevo—Dubrovnik will have been asphalted, the highway Beograd—Titovo Užice and a section of the road Višegrad—Uštipača completed. The highway from Horgoš, on the Hungarian frontier, to Dubrovnik will also be asphalted. Two large airports which will be of great importance to our tourism are going to be opened this year; the opening of Beograd airport will take place on April 1, of the one near Dubrovnik on June 1.

Foreign reporters were also interested in Makarska, which was much damaged during the recent earthquakes in January. According to the Secretary's information, the earthquake did no or very little damage to the solidly built tourist establishments, so that their capacity of accommodation will not be less than it was last year.



Among the conveniences foreign tourists will enjoy this year are first of all prices for hotel accommodation which will be on the average ten per cent lower than last year. In the months before and after high season, special discount will be granted, up to 50 per cent of the season prices in June and September, up to 50 per cent before and after these months.

Citizens from the following countries can now obtain entry visas at our border crossings: Denmark, Finland, Czechoslovakia, Sweden, Norway, the Netherlands, Great Britain, Poland, U. S. S. R., Canada, Australia, South American and Asian countries, with the exception of South Korea and China, and the African countries.

This year foreign tourists can take advantage of special tourist visas valid for six visits of one month each. Tourists on circular trips on ships or airplanes can land in Yugoslavia without any visa. The landing card which they will obtain in the harbor or airport will be valid for a three days' stay in the country. The validity of the transit visa, too, has now been prolonged to seven days.

Zgoraj: Priština — Spodaj: Ohridsko jezero



po domači deželi

Svet brez bombe. V Zagrebu je bil pripravljalni sestanek za mednarodno konferenco, ki bo pod nazivom »Svet brez bombe« letos maja v Akri. Namen tega pripravljalnega sestanka pred konferenco je bil, da izoblikuje načelno osnovo politike brez bombe, ki bi lahko pokazala človeštvu pot iz nevarne slepe ulice. Sestanka v Zagrebu so se udeležile delegacije iz Gane, Indije, Vel. Britanije, Pakistana, Norveške, Švice, ZDA, ZSSR, Irske, ZAR, ČSSR, Bolgarije, Poljske in Kanade.

Okrog 50 naših uglednih zdravnikov specialistov bo letos sodelovalo z znanstvenimi referati na več kot 30 mednarodnih kongresih in strokovnih sestankih. Seveda se pa pripravljajo tudi na kongrese, ki bodo letos v naši državi.

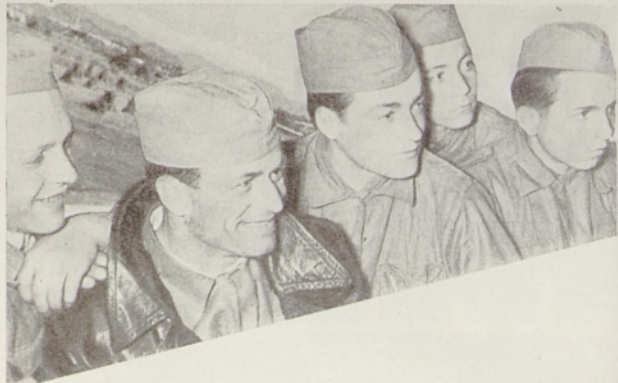
V Komnu na Primorskem se uspešno razvija podjetje »Aluminij«, ki izdeluje predvsem aluminijaste okvire oken in vrat. Aprila bo tovarni priključena nova livarna, obenem bo podjetje povečalo proizvodnjo, da bo postopoma dobilo zaposlitev 200 delavcev. Za delavce nameravajo zgraditi tudi stanovanjsko hišo.

Na turistično sezono se vneto pripravlja tudi Piran. Dobil bo bar, v Sečah urejajo camping, hotel Palace bo nudil gostom termalne kopeli. V Piranu bo odprta sodobno opremljena kavarna, ki bo povezana z moderno galerijo. Ljubiteljem vodnega športa pa bo na razpolago tudi nekaj čolnov za vodno smučanje.

V Šempetru bo tamkašnja vrtnarija »Lada« uredila na prisojnih legah pod Markovim gričem na 12.000 m² zaprte rastlinjake, v katerih bo gojila razno okrasno cvetje. V novih rastlinjaki bodo gojili vrtnice najboljših sort in izbranih barv. Podjetje bo od najboljših svetovnih proizvajalcev cvetja odkupilo izključno pravico gojitve in razširjanja vrtnic v naši deželi. Sodijo, da bodo v novih rastlinjaki vzgojili okrog 800 tisoč vrtnic letno.

Vipavska vinogradniška zadruga ima letos velike načrte. Zgraditi namerava veliko vinsko klet in hlev za 400 glav živine.

Idrija se je stoletja razvijala v senci rudnika živega srebra in je šele po osvoboditvi začela spreminjati svojo podobo. Modernizacija rudnika in preselitev njegovih obratov ter delavnic iz mesta sta omogočila urediti novo središče Idrije. Zazidali bodo ves spodnji del Idrije, to je prostor, kjer je okrog 300 let stala stara rudniška separacija.



Jugoslovanska mladina bo letos zopet sodelovala na delovni akciji pri graditvi avtomobilske ceste Bratstva in enotnosti. Nan 31.000 fantov in deklet bo v 264 delovnih brigadah gradilo 95 km dolg odsek ceste od Paračina do Radlje. Na tem odseku bo treba prekopati nad 2.500.000 kubičnih metrov zemlje, zgraditi 15 večjih mostov, 18 nadvozov in pet prometnih vozlišč. Največji bo most čez Veliko Moravo pri Čupriji, dolg 248 metrov.



Petstoletnico bo letos slavila ljubljanska škofija, ki jo je nedavno papež Janez XXIII. povzdignil v nadškofijo, ljubljanskega škofa dr. A. Vovka pa v nadškofa. — Dne 2. marca 1962 se je dr. Anton Vovk predstavil predsedniku Ljudske skupščine LR Slovenije Mihi Marinku ob priložnosti imenovanja za ljubljanskega nadškofa. Predsednik Marinko je čestital dr. Vovku k imenovanju in poudaril željo po nadaljnji obojestranski pripravljenosti za sodelovanje pri reševanju konkretnih vprašanj.

Gradnja koprške luke v prvi etapi bo končana do poletja. Promet je bil že zdaj zelo velik, letos pa računajo, da ga bo nad 285.000 ton. To slovensko pristanišče je že uredilo 17.000 m² pokritega skladiščnega prostora. Ko bo popolnoma dograjeno, pa bo imelo še 1000 m² pristaniških skladišč.

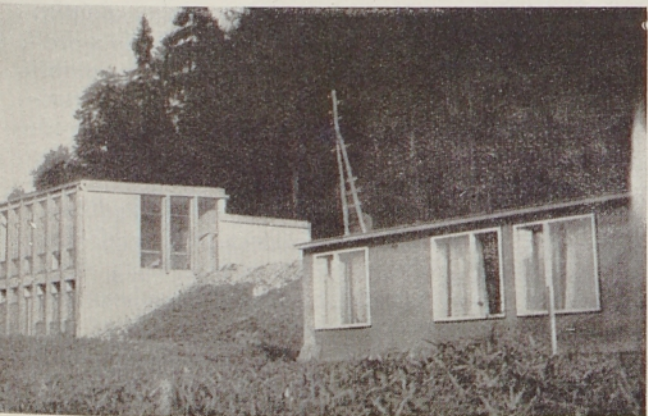
Tekstilne tovarne v Škofji Loki, Leskovcu, Zadru in Beogradu bodo letos izdelale kakih 850 ton krep-najlonskega prediva; s tem bodo krite domače potrebe. V prihodnjih letih bodo te tovarne izdelovale najlonsko predivo tudi za izvoz.



Zdravstvena ambulanta tovarne »TOMOS« v Kopru, ki je bila zgrajena lani, je ena najbolje urejenih in najlepših ambulant pri naših tovarnah. Ima tudi oddelek za zdravljenje zob.

Obrat rudnika v Zagorju »Varnost« se je osamosvojil in posluje kot samostojna tovarna električnih izdelkov. Novo podjetje bo izdelovalo, kompletiralo in montiralo vse eksplozijsko varne električne napeljave, stroje in aparate.

Tudi več novih motelov smo dobili lani. K tem spada tudi motel v Mednem pri Ljubljani, ki je sodobno urejen in bo v vsem zadovoljil turiste.



Farmacevtska tovarna »Galenika« je začela izdelovati nov antibiotik streptomycin-sulfat, ki ga zelo mnogo uporabljajo za zdravljenje tuberkuloze, raznih infekcijskih bolezni in drugih obolenj. Tovarna »Pliva« v Zagrebu pa izdeluje domač antibiotik geomicin, ki je uporaben za zdravljenje pegavice, difterije in drugih bolezni, predvsem, kadar drugi antibiotiki odpovedo.

Izredno uspešno leto je bilo lansko za naše morske ribiče. Slovenski ribiči, zbrani v Izoli, so nalovili nad 2500 ton rib ali devet odstotkov vsega jugoslovanskega ulova lani. Istrski hrvatski ribiči so pa nalovili okrog 7500 ton rib. Tako je vsa Istra dala skoraj 10.000 ton rib, ali 40 odstotkov vsega ribjega ulova na jugoslovanskem Jadranu.

Darilo domovini. Osemdesetletni jugoslovanski izseljenec, ugledni profesor estetike na univerzi v Mexiku, Silvio Alkalaj, je nedavno poklonil svoji rodni deželi štiri dragocene violine slovitih mojstrov Guadagnina, Janka, Nuernbergerja in Vuillanneja. Prof. Alkalaj je po rodu iz Brčkega. V Južno Ameriko se je izselil pred 37 leti, kjer živi sam brez družine.

V Zagrebu so ustanovili Jugoslovanski inštitut za esperanto. Na njem bodo proučevali razvoj esperanta in njegovo povezanost z drugimi jeziki.

Jugoslovanski ribiči bodo lovili tudi na Atlantskem oceanu. Za zdaj bodo kupili na Japonskem pet ladij za ribolov na Atlantiku. Kasneje pa bodo lovili na doma izdelanih ladjah.

V Jugoslaviji je bilo lani — po podatkih zveznega statističnega zavoda — zgrajenih 36.116 stanovanj na skupni površini 1.175.828 m². Največ stanovanj (11.588) je bilo zgrajenih v Srbiji, tej sledi Hrvatska (9068 stanovanj), na tretjem mestu je Slovenija, ki je lani zgradila 6381 stanovanj, v Bosni in Hercegovini so zgradili lani 6107, v Makedoniji 2116 in v Črni gori 856 novih stanovanj. Večina novozgrajenih stanovanj je dvosobnih, ki so za manjše družine, katerih je največ, najprimernejša. Veliko stanovanjskih hiš je ob koncu lanskega leta ostalo nedograjenih in bodo letos pripravljene za vselitev.

Zdravstveni dom za alžirske ranjence so predstavniki jugoslovanskega Rdečega križa nedavno slovesno izročili alžirskim strokovnjakom. Ta zdravstveni dom je v Nansenu v Alžiriji in je prva nacionalna zdravstvena ustanova, ki jo samostojno upravljajo alžirski zdravniki in drugi zdravstveni strokovnjaki. Zdravstveni dom v Nansenu je v celoti opremljen jugoslovanski Rdeči križ, zdravniki in drugo zdravstveno osebje, ki je v njem zaposleno, pa se je šolalo v Jugoslaviji. Lani se je v tem domu zdravilo 200 alžirskih ranjencev.

kulturni zapiski

Naši umetniški ansambli na gostovanjih v tujini. Jugoslavija je sklenila z vrsto dežel dogovore o kulturni izmenjavi. S tem v zvezi so tudi gostovanja naših kulturnih ansamblov v tujini, ki jih je precej. Kot prva je skupina solistov in baletnih plesalcev beograjskega Narodnega gledališča 1. januarja odpotovala v Kairo na 18-dnevno gostovanje. Naši ansambli bodo gostovali letos v Nemčiji, Grčiji, Italiji, ZDA, Južni Ameriki itd. V načrtu sta tudi dve turneji po Afriki, ki bi ju izvedli glasbeno folklorni ansambli.

Jugoslavijo pa bodo letos obiskali večja umetniška skupina iz Sovjetske zveze, zbor študentov iz Valparaisa, akademski zbor iz Osla itd.

Jugoslovanski filmi v 71 državah. Lani je jugoslovanske filme odkupilo 71 držav. Skupno je bilo prodanih kakih sto licenc za celovečerne in 179 licenc za kratke filme. Za prodane filme je dobila naša država 757.000 dolarjev. Največ zanimanja v tujini je bilo za filme Deveti krog in X-25 poroča. Jugoslovanske filme so odkupile Indonezija, Venezuela, Kuba, Zahodna Nemčija, Poljska in ZSSR, kratke pa Zahodna Nemčija, Belgija, Kuba in Francija.

Meštrovíčeva dela bodo kopirali. Narodni muzej v Beogradu bo dal izdelati kopije vseh kiparskih umetnin nedavno umrlega velikega jugoslovanskega kiparja Ivana Meštrovíća. Delo se je že začelo. Tako bo imel beo-

grajski narodni muzej poleg originalnih Meštrovíčevih del tudi kopije njegovih umetnin, ki bodo prikazale vse njegovo bogato umetniško ustvarjanje.

Posebna izdaja Andrićevih del. Ivo Andrić, prvi jugoslovanski književnik, ki je prejel Nobelovo nagrado, bo v letošnjem letu dopolnil 70 let. Za ta njegov jubilej pripravljajo beograjski založniki posebno izdajo njegovih del.

Dorothy Dandridge snema v Beogradu. Znana ameriška filmska igralka, ki se je zlasti spominjamo iz filma Carmen Jones, bo igrala glavno vlogo v filmu Marco Polo, ki ga v Jugoslaviji snema francoski režiser Cristian Jacques.

Nove knjige - nove prijateljice

Prova pomlad ... Popoldne boste morda poiskali prisojen prostor, da se naučijete mladega sonca. Če boste šli sami, boste s sabo skoraj gotovo ponесли lepo domačo knjigo. Ako ste že vse prebrali, kar imate na polici, vam vseeno ni treba biti v zadregi: dosti novih je izšlo.

»Zbrana dela Josipa Jurčiča« (I. knjiga) — našega prvega in za marsikoga tudi najljubšega pisatelja. V knjigi se vrstijo: Pripovedke, Spomini na deda, Prazna vera, Jurij Kozjak, Jesenska noč, Domen in seveda Dodatki, kjer se seznanimo z odlomki, osnutki itd. V posebni knjižici pa je izšel še Jurij Kozjak — ta slovenska povest iz XV. stoletja (kakor jo je podnaslovil pisatelj), ki je od vseh slovenskih del doživela največ prevodov. V zbirki Kondor pa sta izšla Domen in Sosedov sin. Vsak bo lahko segel po tistem

Jurčičevem delu, ki mu je najdražje.

Po proznih novitetah ta mesec prednjači — saj je izšlo kar pet knjig: dva romana, dve zbirki in svojersten potopis Strah (Bran-ko Hofman) — prvenec pisatelja, ki smo ga doslej poznali le kot pesnika, je napisan tekoče, dialogi so prirodni, dejanje se stopnjuje od strani do strani, dokler ne izzveni v tragičen zaključni akord. Vsa zgodba se dogaja le nekaj dni: Bivši zdravnik Aleš hoče pobegniti čez mejo. V pijanosti je tako rekoč ubil pacienta, zato so mu odozeli pravico zdraviti bolne ljudi. Poslej se izogiblje vsake odgovornosti, ne najde več smisla življenja. Na pobegu pa ga vodnik ubije.

Ledinčani (Manica Lobnik) — je pisateljičino tretje večje delo. Z velikim darom za opazovanje je Lobnikova razgrnila pred nami vas na naši severni meji. V

knjigi živijo Slovenske gorice, kakršne so bile tedaj, ko so Nemci prihrumeli vanje in se jih hoteli polastiti. Nič olepšanega, nič prikrojenga — še govorica je taka, kakršno govore tamkajšnji ljudje: groba, a topla in pristna.

Mesto (Smiljan Rozman) je avtorju prineslo Prežihovo nagrado. Pravzaprav je v knjigi zbranih devet zgodb, devet zaključenih celot — a vse govorijo o istem mestu, le da ga vsaka kaže z druge strani. — Vse mesto se zorsti pred nami. Lahko bi rekli: revija današnjih usod, narisanih z bistvenimi potezami.

Ura spomina (Janez Gradišnik) — Snov je zajeta iz najrazličnejših področij: iz otroškega sveta, iz narodnoosvobodilnega boja, mamlomeščanskega in kmečkega življenja. Vse pa so napisane z mirnim prepričajem, da življenje ni do skrajnosti strašno — da nas

sicer ukloni in upogne, da pa nas ne želi uničiti.

Okus sveta (Jože Javoršek) — Nekaka vez z velikim svetom je ta knjiga. V njej so vtisi s potovanja po Egiptu, Malaji, Japonski, Ameriki, Italiji itd. Med stvarne podatke je avtor vpletel razmišljanja o ljudeh, ki jih je srečaval, o kulturah, s katerimi se je spoznaval in še vrsto svojih izpovedi.

O domovina (Oton Župančič) — izbor pesmi našega velikega pesnika, ki je bil vselej na strani ljudstva — ne le v mislih in dejanjih, tudi s pesmijo. Iz takih njegovih pesniških izpovedi — od rahlega hrepeneja po domačem kraju, preko Dume, uporne Kovaške, do pesmi iz časa NOB — je sestavljena ta zbirka, ki je nekaka pesniška podoba naše preteklosti.

Svetli sadovi (Vida Taufer) — najnovejša knjiga slovenske pesnice, ki je znana tudi v svetu. Že njena prva knjiga Veje v vetru (1939) izpričuje, da je Tauferjeva

našla svojevrsten, drhteč in prosojen izraz. Isto bi lahko rekli tudi o tej zbirki. Svet njenih pesmi ni širok: dom, znani kraji, ptice, rože, jutro, poldne, večer, veter — to so stvari, o katerih poje pristrčno in toplo, prepojeno s svojo bolečino ali radostjo.

Pri Slovenski Matici so ustanovili novo zbirko Razprave in eseji. Kogar zanima rast slovenske literature, bo gotovo segel po naslednjih dveh knjigah: Lirika Simona Jenka (France Bernik) — Delo je odplačilo dolga temu najuglednejšemu pesniku iz časov med Prešernom in Levstikom ter hkrati nadse zanimivo branje. Približa nam pesnika, njegovo delo in dobo, v kateri je živel.

Estetske osnove Levstikove literarne kritike (Boris Paternu) — Pisec osvetli Levstikove umetniške nazore in nam tako približa pomen njegove literarne kritike za naše nastajajoče leposlovje.

Ustavimo se le še ob vidnejših prevodih, kajti vseh je preveč:

Na Drini most (Ivo Andrić) — je tretja, ljudska izdaja dela na-

šega Nobelovega nagrajenca. Gotovo bo knjiga našla pot do marsikaterega bralca, ki doslej še ni poznal te petstoletne kronike Višegrada ob Drini. To delo je že pred nagrado izšlo v dvajsetih državah.

In ob koncu še nekaj za otroke. Ti se spomladi sicer najraje igrajo — vendar bo kakšna drobna roka le segla po knjigi.

Hišnikov dan (Branka Jurca) — kratko, pristrčno delce o hišniku običajne mestne hiše in o otrocih. Fantazija in resničnost se prepletata ter dajeta zgodbici bogastvo.

Skriti dnevnik (Leopold Suhadolčan) — Junak povesti, deček Mirt išče s svojo družino dnevnika, ki ga je pisal njegov oče kot ilegalca v NOB. Pri tem odkrijejo tatove starega železa in doživijo polno razburljivoga.

Tako, pa smo površno pregledali najvažnejše. Sedaj pa izberite in preberite! Veliko prijetnih ur vam želim in dosti toplega sonca!

NEZA MAURER

Za ekonomsko neodvisnost žensk

Letošnji mednarodni dan žensk — 8. marec, je potekal v prazničnem vzdušju po vsej domovini. Osmi marec pa je bil ne samo praznik veselja in rož za ženske, temveč tudi dan premišljevanja, sklepov in ukrepov za zboljšanje življenjskih in delovnih pogojev žensk. Velika sredstva dajemo za družbeni standard, za stanovanjsko in komunalno graditev, za zidavo in opremo šol, otroških, zdravstvenih, socialnih in kulturnih ustanov, za modernizacijo trgovine, gostinstva — vsega, kar olajšuje zaposlenim ženam gospodinjstva opravila v družini, jim omogoča uveljavljanje na delovnem mestu in v družbenem življenju ter lepša osebno življenje.

V celotnem številu zaposlenega prebivalstva v Jugoslaviji pride na ženske četrtnina, v Sloveniji pa je med zaposlenimi 37% žensk. Zaradi vse številnejšega vključevanja žensk v proizvodnjo in druge javne službe se tudi vse bolj širijo ustanove, ki razbremenjujejo delovne ženske, istočasno pa se v industriji in drugod odpirajo nova, ženskam primerna delovna mesta. Glavni pogoj za uspešnejše zaposlovanje žensk in za zboljšanje njihovega osebnega položaja pa je njihovo strokovno usposabljanje. Naše ženske se v veliki večini zavedajo, da bodo v polni meri neodvisne šele takrat, kadar bodo enakopravne po znanju, po strokovni kvalifikaciji. Vedno več žensk se šola na srednjih šolah in na univerzi. Temu vprašanju posvečamo zlasti zadnja leta veliko pozornost. Da bi se strokovno izobrazilo čimveč žensk, uporabljamo poleg srednjega šolstva tudi vse druge možne oblike, zlasti ljudske in delavske univerze, razne tečaje, večerne in dopisne šole, na kmetijskih posestvih pa izobraževalne centre.

To so pogoji za žensko ekonomsko neodvisnost. Naša dekleta se v veliki večini ne možijo več tudi zato, da bi bile preskrbljene, temveč je glavni nagib ljubezen. Staro gledanje na zakon izginja tudi pri kmečkih dekletih, ker jim družba omogoča, da se izšolajo za to ali ono stroko.

Vera V.

Dvoje pomembnih zborovanj mladine

V januarju in februarju sta bili v Sloveniji dve pomembni mladinski zborovanji. V Kranju je bil VII. kongres Ljudske mladine Slovenije, v Ljubljani pa V. kongres Zveze študentov Jugoslavije. Skupna značilnost obeh kongresov je v tem, da je naša mladina spet izpričala, da dobro ve, kaj hoče in da je pripravljena prispevati svoj delež k ustvarjanju boljših pogojev za svoje lastno življenje pa tudi za splošen napredek dežele.

Poklicno usposabljanje in splošna razgledanost — to je za nas najvažnejše.

V Kranju, ki je bil v dneh mladinskega kongresa slavnostno okrašen, se je zbralo nad pet sto fantov in deklet, ki so na kongresu zastopali 140.000 članov Ljudske mladine Slovenije. Razen delegatov so se kongresa udeležili številni ugledni gostje, med njimi Boris Kraigher, predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije, Vida Tomšičeva, predsednica Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in drugi. Na kongresu so bili gostje iz sosednjih držav, iz Tržaškega, Benečije in Gorice. Razen teh so se kongresa udeležili tudi slovenski mladinci iz Gorice, Trsta in Koroške, ki so zastopali slovensko mladino onstran meja.

Vsa ta dekleta in fantje so se svoje naloge lotili z veliko resnostjo in vnemo, in to tako tisti, ki so komaj pred letom zapustili osnovnošolske klopi, kakor tudi drugi, ki so že več let člani delovnih kolektivov v naših tovarnah, ustanovah in drugod. Vsakdo, ki se je prijavil k

razpravi, je imel kaj povedati. Nekateri so svoje sestavke prebrali, drugi, bolj smeli in zbrani, so govorili kar brez listkov.

Kako živahna je bila razprava, priča že samo to, da je govorilo 157 fantov in deklet, 57 pa jih je moralo svoje napisane razprave oddati neprebrane, ker za njihove govore ni bilo več časa.

Osnovna tema kongresne razprave je bila **izobraževanje mladih ljudi za poklic** in njihovo seznanjanje z javnimi vprašanji doma in po svetu. Tako pri nas v razpravah o reformi šolstva že nekaj let sodelujejo mladi ljudje z vso resnostjo in vnemo. Ni jim vseeno, kako se bodo izobraževali mladi ljudje na osnovnih šolah, na gimnazijah in tehniških šolah, v industrijskih in vajenskih strokovnih šolah in kakšne bodo možnosti najboljših, da se bodo lahko, če bodo to želeli, šolali tudi na visokih šolah. Pri nas čedalje bolj velja staro načelo: »Kolikor znaš, toliko veljaš!« Tega se tudi mladi ljudje zelo dobro zavedajo in zato žele, da bi se čimprej in čimbolje usposobili za svoje bodoče poklice. Posebej so se delegati na mladinskem kongresu zavzeli za to, da se v vsaki večji tovarni in podjetju omogoči tudi strokovno izpopolnjevanje ob delu, razni tečajji in dopolnilno šolanje, da si bodo tudi tisti, ki še niso mogli v rednih šolah priti do primerne poklicne izobrazbe, lahko tako izobrazbo pridobili.

V kongresnih sklepkih je dobila posebno mesto zahteva mladine, da se tudi čimvečjemu številu kmečkih fantov in deklet, ki še niso imeli povsod





Delegati prihajajo na kongres

takih možnosti za strokovno izobraževanje kot mladina v drugih panogah gospodarstva, omogoči strokovno izpopolnjevanje. To velja tako za tiste, ki že delajo na velikih kmetijskih posestvih in kmetijskih kombinatih, kakor za druge, ki ostajajo na domačih kmetijah.

Tudi druga vprašanja gospodarjenja in delitve dohodka v naših tovarnah so zbrani delegati obravnavali. Dekleta in fantje iz naših tovarn, delavnic, posestev in šol so izpričali, da se tudi na te zadeve dobro razumejo in da so kos temeljitim razpravam o zahtevnih gospodarskih

vprašanjih. S svojimi predlogi so se zavzeli predvsem za dosledno uresničevanje nagrajevanja po delu tudi v tistih podjetjih in javnih službah, kjer tega še niso uresničili v taki meri kot bi bilo potrebno. Nekateri so se še posebej zavzeli za to, da za enako delo dobe enako plačilo tako mladi kot starejši, tako fantje kot dekleta. Ponekod namreč še vedno mislijo, da lahko mlajše ljudi iz takih ali drugačnih vzrokov pri delitvi dohodka v podjetju malo prikrajšajo.

Nič nenavadnega ni, da je na mladinskem kongresu prevladovala razprava o poklicnem in idejnem vzgajanju mladih ljudi, saj so ta vprašanja vedno najbolj neposredno prizadela mlade ljudi. Zdaj se v Sloveniji letno vpiše v gimnazije in v razne strokovne in poklicne šole približno 15.000 fantov in deklet, ki končajo osmi razred osnovne šole. Za letošnje leto računajo, da se bo za nadaljnje šolanje odločilo v Sloveniji blizu 20.000 učencev zadnjih razredov osemletk. Da pa so razpravi o poklicnem izobraževanju priključili še razpravo o družbenem, ekonomskem in idejnem usposabljanju mladine, je glavni vzrok v tem, da se naši fantje in dekleta vedno bolj zavedajo, da brez ustreznega znanja o gospodarskem in družbenem razvoju ne bodo mogli uspešno sodelovati pri delavskem in družbenem upravljanju.

Tako je potekal delovni program mladinskega kongresa v Kranju. Toda mladinci ne bi bili mladinci, če temu resnemu delu ne bi dodali veselega programa.

Dan pred začetkom kongresa so v Kranju odprli razstavo o delu mladine v Sloveniji med narodnoosvobodilno borbo in vsa ta leta po osvoboditvi. Ob večerih pa so bile še druge prireditve in plesi, kjer so se v veselem razpoloženju seznanjali med sabo delegati in gostje iz Pomurja

Zbrano so poslušali. V razpravi, ki je sledila, je imel vsak kaj povedati





Po resnih razpravah so se študentje razživali pri skupni zabavi. Ob pesmih in harmoniki so se spletle med mladimi delegati številne nove vezi, ki bodo vsem ostale v prijetnem spominu

in iz Gorice, Gorenjci in Belokranjci, Dolenjci in Štajerci, Korošci in Tržačani. V teh kongresnih dneh so se spletle med mladimi delegati številne vezi kot najlepši spomin na dni, ki so jih prebili v Kranju.

Posebej velja med prireditvami omeniti še republiško nagradno tekmovanje mladinskih skupin na temo »Moj domači kraj v NOB«, ki ga je iz Kranja prenašala tudi televizija. Zmagali so mladinci iz Maribora in so za nagrado prejeli televizijski sprejemnik, s katerim bodo opremili svojo mladinsko sobo.

Študentje:

Naša največja naloga je, da dobro študiramo

Kmalu po VII. kongresu Ljudske mladine Slovenije so se zbrali v Ljubljani zastopniki jugoslovanskih študentov iz 55 mest, kjer so zdaj univerze, posamezne fakultete ali pa višje in visoke šole. Razen delegatov in uglednih predstavnikov družbenih organizacij so se V. kongresa Zveze študentov Jugoslavije udeležili tudi zastopniki študentov ZDA, Bolgarije, Avstrije, Demokratične republike Nemčije, Finske, Indonezije, Južnoafriške unije, Poljske, Romunije, Švice, Tunizije, Zvezne republike Nemčije ter predstavniki Mednarodne zveze študentov in Mednarodne študentovske konference.

Delegati študentskih organizacij z vseh jugoslovanskih univerz, visokih in višjih šol so se med tridnevnim zasedanjem zavzeli za napredek in nadaljnje izpopolnjevanje našega visokošol-

skega študija ter za njegovo temeljito prilaganje gospodarskim in drugim potrebam v Jugoslaviji.

Kako je doslej napredovalo visoko šolstvo v Jugoslaviji, nam povedo že naslednji podatki:

Leta 1939 je bilo v Jugoslaviji 26 visokošolskih ustanov, na katerih je bilo vpisanih 16.978 slušateljev. V šolskem letu 1960/61 pa je bilo v 55 jugoslovanskih mestih 205 fakultet, visokih in višjih šol. Na vseh teh šolah je bilo vpisanih nad 140.000 študentov. Samo v začetku šolskega leta 1960/61 je dobilo fakultete, visoke in višje šole **dvanajst jugoslovanskih mest**, ki prej takih izobraževalnih ustanov niso imela.

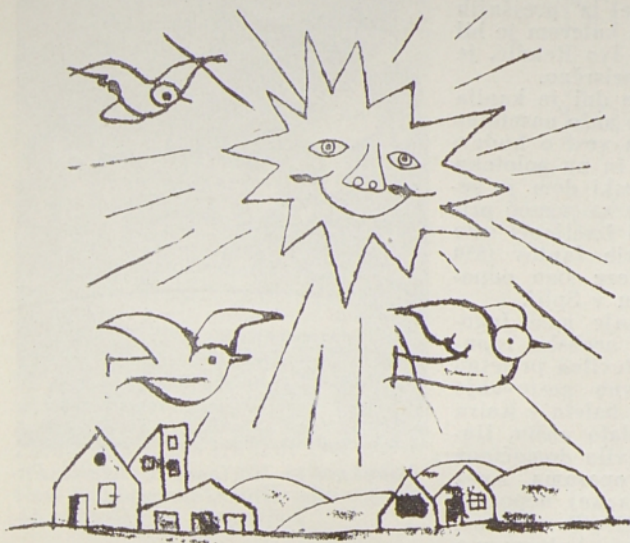
Kako naša družba podpira razvoj visokošolskega študija, je videti iz perspektivnega plana gospodarskega in družbenega razvoja Jugoslavije za obdobje od 1961 do 1965, v katerem je za potrebe visokega šolstva predvidenih 44,5 milijarde din. Po podatkih, s katerimi razpolagamo v Sloveniji, prejema približno polovica študentov štipendije, katerih višina večinoma zadostuje za kritje osnovnih potreb, t. j. za hrano in stanovanje.

Vsa ta velika sredstva, ki smo jih namenili za razvoj visokega šolstva po osvoboditvi pri nas, zlasti pa tista, ki so bila vložena v zadnjih letih, so se plodno obrestovala. V jugoslovansko gospodarstvo in družbene službe se je z naših visokih šol samo od leta 1956 do junija 1961 vključilo 61.824 diplomantov.

Da se je v zadnjih letih študijski uspeh naših visokih šolah močno izboljšal, je v veliki meri zasluga delovanja organizacije Zveze študentov Jugoslavije, ki si prizadeva, da bi bili študijski pogoji za vse študente kar se da dobri

Blaž Vrečko

otroci berite



Josip Ribičič

Prvi izlet

Vrabcu in vrabčevki se je izlegel iz jajčeca sinek vrabček. Nekega dne reče vrabec: »Zdaj pa zleti, dovolj si že velik!« In pahne vrabčka iz gnezda in s strehe.

»Saj se bo ubil!« se je prestrašila mati vrabčevka. A vrabček se ni ubil. Lepo je priplaval na tla. Tam se je drl na vso moč: »Ne bom se več vrnil, ne!«

Oče ga je nekaj časa poslušal, potem pa velel: »Sinček, takoj nazaj!«

»Ne! Ne grem!« je vpil vrabček.

»Zakaj pa me, sinček zlati?« je vprašala mati.

»Preveč sem se utrudil, ne morem. Kar pridita pa me nesita nazaj!«

A tedaj je zagledal, kako se plazi proti njemu črn maček. Tako se je prestrašil, da še zavpiti ni utegnil. Razprostrl je perutničke in že je bil pri starih v toplem gnezdu na strehi.

Tam ga je oče šavsnil za kazen s kljunom po trmasti glavici, mati pa ga je potolažila s tolstim hroščem.

Sej!

Sej, sej, sejaj, sejaj,
sej, sej, sejaj, sejaj!
Kdo pa bode žel?
Kdor je lepo plel.
Kdo pa bode mlel?
Kdor je srage imel.

Ljudska

Sonce

Ela Peroci

Anka riše in na risbi je vedno tudi sonce. Tako rišejo vsi otroci: hiše in sonce, človek in sonce, travnik in sonce, ptice in sonce, pomaranča in sonce, cesta in sonce in avto.

Le kako bi brez sonca?



Ilustracije: Milan Bizovičar

Uganka

Samorastovo drevo,
na drevesu dvanaest vej,
vsaka veja štiri gnezda,
v vsakem gnezdu sedem ptičkov,
vsak dan štiriindvajset pesmic.

leto, mesec, teden, dan

Oton Zupančič

naši ljudje po svetu

Iz Aleksandrije

SREČALI SMO SE
S PREDSEDNIKOM TITOM

Jugoslovanski izseljenci v Aleksandriji smo bili spet tako srečni, da smo se srečali s predsednikom Jugoslavije maršalom Titom ob njegovem obisku te prijateljske dežele.

Pričakovali smo ga na novi, moderni, pristaniški postaji v Aleksandrijski luki, kjer so ga pozdravili streli iz topov in sirene v pristanišču zasidranih ladij. Po prisrčnem rokovanju s predsednikom Gamal Abdel Naserjem in prisotnimi visokimi funkcionarji je maršal Tito takoj stopil k naši skupini, se z mnogimi prisrčno rokoval in pozdravil. Toplo smo ga pozdravili, naši navdušeni vzkliki so ga spremljali, ko sta se s predsednikom Združene arabske republike odpeljala proti Kairu.

Po prihodu ladje »Galeb«, ki je pripeljala predsednika s spremstvom, je bilo v Jugoslovanskem domu veselo in živahno. Na Galebu je bil prirejen svečan sprejem za tukajšnje jugoslovanske izseljence. Naša naselbina pa je priredila tovariški večer za posadko Galeba in drugih ladij, ki so Galeba spremljale. Lahko rečemo, da je celotna posadka obiskala naš dom, kjer so

mnogi pomorščaki in častniki našli prijatelje in znance iz prejšnjih srečanj. Srečanje, na katerem je bil navzoč tudi admiral Ivo Rendić, je bilo v resnici zelo prisrčno.

V te naše radostne dni je kanila kaplja grenkobe. Vso našo naselbino je globoko pretresla vest o hudem potresu v Makarski in na polotoku Pelješcu. Jugoslovanski dom je sestavil poseben odbor za pomoč prizadetim. Med našimi izseljenci smo zbrali 400 egiptovskih funtov (850 tisoč dinarjev), katere smo odposlali zbirnemu centru v Split.

Kulturno sodelovanje med Jugoslavijo in Združeno arabsko republiko nam prinaša številna prijetna presenečenja. Nedavno gostovanje beograjske Opere in baleta v Kairu in Aleksandriji je dalo našim ljudem in velikemu številu domačinov iz Aleksandrije z operama Knez Igor in Don Kihot nekaj nepozabnih in še nikoli doživelih večerov. K temu plodovitemu kulturnemu sodelovanju naj prištejem še razstavo fotografij, ki prikazujejo 20 let izgradnje današnje Jugoslavije ter prihod jugoslovanske potniške ladje Jedinstvo z 200 jugoslovanskimi študenti — slušatelji naših univerz.

Jugoslovanski izseljenci v ZAR smo letos v februarju doživeli res številna srečanja, ki jih bomo ohranili v nepozabnem spominu. J. Zibilić



Novakovi in Marinovi iz Belgije. Poleg njihov prijatelj

Iz Belgije

SPET PRIPRAVLJAMO IGRO

Naše kulturno društvo Slavček bo čez dve leti slavilo tridesetletnico. Tega lepega praznika se že zdaj veselimo. Zdaj pripravljamo igro V Ljubljano jo dajmo. Režiser je že razdelil vloge. Nastopili bomo v aprilu. Do konca leta imamo v načrtu še dve igri, ki pa ju še nismo izbrali. Upamo, da bomo s temi nastopi malo napolnili blagajno in lahko priredili tudi brezplačni izlet za člane, ki ga imamo v načrtu.

Mirko Marin,
tajnik društva Slavček
Watershei — Belgija

Iz Francije

KAJ BI BREZ SLOVENSKIH
DRUŠTEV

Kaj bi mi izseljenci počeli v prostem času, če ne bi imeli slovenskih kulturnih društev? Mislili bi samo na rudniške nesreče, ki so pogostne tu okrog in tudi pri nas. Če bi pa človek mislil samo na to, bi marsikdo obupal. Tako pa imamo društva, v katerih se v prostih dnevih srečamo in po domače pokramljamo ter pozabimo na vse tegobe in nevšečnosti vsakdanjega življenja.

Huda rudniška nesreča, ki se je pripetila 7. februarja nedaleč od nas v Posarju, nas je globoko pretresla. V naši veliki rudniški kopalnici, kjer nas mrgoli na stotine rudar-



Skupina častnikov z ladje »Galeb« med našimi izseljenci na družabni prireditvi v Jugoslovanskem domu v Aleksandriji

jev, vlada te dni molk, Le tu pa tam slišiš vprašanje, koliko je mrtvih ali ranjenih. In spet zavlada tišina. Pa jo pretrga veder glas, ki zakliče z drugega konca po slovensko: — Franc, ne pozabi na pevske vaje v nedeljo popoldne ob treh. Ne smeš zamuditi, se bomo učili nove pesmi. — Že vem, — odgovarja Franc. Obrazi vseh postajajo nekam vedrejši. In meni se dobro zdi: saj bo kmalu nedelja, prost dan, ko se bomo srečali in v tovariškem pomenku pozabili na vse hudo.

V nedeljo 11. februarja smo pri našem društvu Slavček v Freyminu razdelili tamburice, ki so že dolgo čakale, da bi kdo zaigral nanje. Kakor vam je znano, se je leta 1957 po nenadni smrti dirigenta Wodiška naš tamburaški zbor razšel, kar je društvo hudo prizadelo. Zdaj pa skušamo ta zbor spet oživiti.

Ob zaključku moram še sporočiti, da smo uspešno zaključili nabiralno akcijo med članstvom v korist prizadetih po potresu v Dalmaciji. Zbrali smo 50.000 frankov (500 novih frankov), ki smo jih takoj odposlali na konzulat v Strasbourg, da jih odpošlje v domovino.

Jože Knaps, tajnik
društva Slavček Freymin-Merlebach

PRED 40 LETI — PRVI SLOVENC V PAS DE CALAISU

Naše marljivo društvo Posmrtninski sklad v Sallauminesu je doslej družinam umrlih članov izplačalo nad 1.100.000 fr. Lani smo izgubili člane: Marijo Grčar, Jožeta Sebiča, Jožeta Umeka, Martina Rahmeta, Jožefo Furlani, Leopolda Sinkovca in Jožeta Demšarja. Letos pa smo že v januarju izgubili dva člana. Že v prvih januarjskih dneh se je poslovil od nas 61-letni Jože Železnik, doma iz Zagorja ob Savi. Pokojni Jože, ki je bil že doma v Zagorju med prvimi borci za svobodo, je tukaj vneto delal na kulturnem področju. Zelo si je želel vrniti se v staro domovino za stalno, ko bo upokojen. Smrt ga je prehitela. Dober teden za Jožetom smo izgubili člana Jerneja Dolinarja, ki je bil v naši naselbini splošno znan in priljubljen.

Letos bo minilo 40 let, odkar so se prvi Slovenci naselili v Pas de Calaisu. Imeli smo in imamo številna društva, le škoda, da si v vseh teh letih niso boljše utrla poti do mladine, ki se večidel uveljavlja v francoskih kulturnih in športnih društvih.

Že zdaj se veselimo dopusta, ki ga bomo poleti spet preživeli na domačih tleh.

Kobilšek Alojz,
tajnik društva Posmrtninski sklad,
Sallaumines P. d. C.

Ni jih več



Ob zaključku te številke so nam iz Amerike sporočili, da je v prvih dneh marca za posledicami prometne nesreče v Clevelandu nenadoma umrl naš rojak publicist Anton Šabec. Kot vsaka smrt naših ljudi po svetu, nas je tudi smrt rojaka Antona Šabca globoko užalostila. Ker je bil že dvakrat na obisku v domovini in ker je redno opisoval lepote rojstnih krajev, smo ga dobro poznali. Tudi rojaki iz Amerike so ga poznali kot publicista, ki je v lepem jeziku opisoval domovino v glasilu SNPJ Prosveti. Enako kot v Ameriki so tudi v domovini radi brali njegove članke, saj je bilo videti, da je dobro proučil naše razmere in našo bližnjo in daljno zgodovino.

Letos je nameraval voditi precejšnjo skupino rojakov na obisk domovine, pa mu je smrt preprečila, da bi onovič obiskal svoj rojstni kraj. Vsi, ki smo pokojnega rojaka Antona Šabca poznali, se ga bomo radi spominjali. Njegovi družini naše globoko sožalje.

UREDNIŠTVO



V Bruay, Francija, je podlegla kratki hudi bolezni 67-letna rojakinja Viktorija Vran, rojena Ptičar, mati šestih odraslih otrok. Pokojna se je priselila v Francijo z možem leta 1924. Oba sta bila člana društva Združenje Jugoslovanov v Severni Franciji.

Naj bo pokojni lahka gruda na tujih tleh! Žalujoci družini naše sožalje!

Lievin, 22. febr. 1962.

Jurij Artič

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so v tako lepem številu spremili mojo pokojno ženo Viktorijo, rojeno Ptičar, na zadnji poti in nam v teh bridkih dneh stali ob strani.

Družina Vran, Bruay, Francija

Iz Kanade

ZA PRIZADETE PO POTRESU

Tudi jugoslovanski izseljenci v Kanadi, ki so večinoma doma s Hrvatskega Primorja, so začeli zbirati prostovoljne prispevke za prebivalce Dalmacije, ki jih je prizadel potres. Jugoslovansko-kanadski tednik Jedinstvo poroča, da so Jugoslovani v Torontu ustanovili v ta namen poseben odbor. Izvršni odbor Zveze jugoslovanskih Kanadčanov je prispeval 50 dolarjev, enako vsoto je prispevalo tudi Jedinstvo, Odsek Hrvatske bratske zajednice št. 961 v Torontu 50 dolarjev, Odsek 787 HBZ v Vancouveru 100 dolarjev, Odsek 852 HBZ v Torontu 50 dolarjev. Posebni odbori za zbiranje prispevkov so bili ustanovljeni še v Vancouveru, v Sault St. Marie (Ontario) itd.

NOV ODBOR BRATSTVA IN EDINSTVA

Člani Kanadsko-jugoslovanskega društva Bratstvo in edinstvo v Torontu so na letni skupščini 4. jan. izvolili nov odbor. Izvoljeni so bili: Boško Milutinović, predsednik, Stojan Jakovljević, prvi podpredsednik, Dejan Divjak, drugi podpredsednik, Mike Mijatović, tretji podpredsednik, Branko Mihić, tajnik, Mirko Mitrevski, namestnik tajnika, Boško Mladenović, predsednik organizacijskega odbora; člani organizacijskega odbora: Ivan Avguštin, Bogoje Todorovski, Živko Kijurina in Steve Todorovski, Leon Fister, blagajnik, Bogoljub Stefanov, predsednik kulturnoprosvetnega odbora; člani tega odbora: Simo Temovski, Stefan Zagoranski in Ivan Simić. Predsednik nadzornega odbora Marjan Kružić, člana Vinko Hribar in Velimir Vidrić.

Na skupščini so zborovalci posebno pozornost posvetili vprašanju tiska. Izvoljen je bil poseben odbor za tisk in ustanovljen tiskovni sklad, v katerega so člani že na skupščini vpisali 580.000 dolarjev. V letošnjem letu bo društvo Bratstvo in edinstvo še poglobilo stike z izseljenskim maticami v domovini. Za vzdrževanje teh stikov so bili izbrani odborniki — za Črno goro Boško Milutinović, za BIH Branko Mihić, za Hrvatsko Marjan Kružić, za Srbijo Dušan Sbrljanin, za Slovenijo Leon Fister in za Makedonijo Mirko Mitrevski.

Na skupščini je bilo tudi soglasno sklenjeno, da bo društvo v najkrajšem času organiziralo posebno prireditev v korist prizadetim po potresu v Dalmaciji.

Predsednik: Boško Milutinović
Tajnik: Branko Mihić



Člani društva »Slavček« iz Belgije so imeli lani na Martinovo prijetno vrtno prireditev, kjer tudi pečenega prasička ni manjkalo

Iz Čila

V ANTOFAGASTI IMAMO JUGOSLOVANSKO SOLO

V Antofagasti (Čile) živi 324 jugoslovanskih izseljencev z družinami. Večidel so že stari okrog 60 let in žive tu že nad tri desetletja. Jugoslovanska naselbina je tudi društveno zelo razgibana. Ima svoj pevski zbor, folklorno skupino, tamburaški zbor, športno društvo, filmsko sekcijo, čitalnico, knjižnico, ob nedeljah radijske oddaje in svojo jugoslovansko šolo.

V preteklem šolskem letu je šola delovala v polni sestavi — 6 razredov, in imela je 348 učencev. Po šolskem načrtu se v šoli za vse jugoslovanske otroke, ne glede na poreklo po dve uri tedensko predava srbohrvatski jezik, za otroke drugih narodnosti pa po eno uro. Šola je sodelovala na vseh prireditvah. V počastitev dneva republike je priredila posebno šolsko akademijo v novih društvenih prostorih športnega kluba Jugoslovanski Sokol. Prireditev je bila zelo uspešna. Udeležilo se je je nad 500 ljudi, tako da so bili prostori pretesni in so številni udeleženci od zunaj po zvočnikih spremljali proslavo. V okviru jugoslovanskega tedna, od 24. novembra do 3. decembra je jugoslovanska šola organizirala košarkarski turnir, na katerem je sodelovalo več šol iz Antofagaste in učiteljska pripravnica.

Največje težave pa ima šola z neustreznimi prostori. Zato je zdaj prva skrb jugoslovanske naselbine, da dobi šola nove ustrezne prostore. V ta namen so jugoslovanski iz-

seljenci lani v tednu Antofagaste organizirali posebno prireditev, katere čisti dobiček 800.000 pezov je bil namenjen za nabavo šolske opreme v novih šolskih prostorih. Jugoslovansko gasilsko društvo je prispevalo v sklad za zgraditev nove šole dva milijona pezov — izkupiček od prodaje enega svojih gasilskih avtomobilov. V isti namen je šolski odbor organiziral loterijo, ki je bila zelo uspešna in je vrgla tri milijone pezov. S tem denarjem bomo začeli te dni graditi prva dva šolska prostora po načrtu, ki je že odobren. Seveda doslej zbrana sredstva ne bodo zadoščala in bodo še potrebne nove zbiralne akcije. Pri šoli deluje tudi otroški vrtec, ki ima 25 otrok.

Učenci jugoslovanske šole so povezani z domovino svojih staršev. Izmenjavajo si otroške risbe z učenci šole Branislava Nušića v Beogradu.

Damir Pešutić,
učitelj jugoslovanske šole
v Antofagasti

Rojakom v Antofagasti čestitamo k tako razgibani in vsestranski društveni dejavnosti in k uspehom v prizadevanju za novo šolsko poslovanje. Lepo je, da so učenci jugoslovanske šole povezani s starim krajem svojih staršev in dedov. Tudi nas bi veselilo, če bi nam kateri izmed učencev poslal kakšno risbo. Objavili bi jo na otroški strani v Rodni grudi, njemu pa bi v zameno poslali lepo slikanico.

Uredništvo



V Kanadi so na nedavnem tednu novih Kanadčanov sodelovali tudi naši rojaki. Uredili so več izložb, v katerih so razstavili naše narodne noše in drugo naše narodno blago. Izmed sedemnajstih narodnosti, ki so na razstavi sodelovale, so Slovenci dosegli tretje mesto in prejeli nagrado. Naše čestitke!

pišejo nam

NAJLEPSE

NOVOLETNO DARILO

Merlebach (Moselle), Francija

V začetku novega leta se vam lepo zahvalim za vse, kar ste lani storili za naše društvo SAVA in za posamezne rojake. Se posebno lepo se zahvalim za letošnji SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR, ki je bil zame najlepše novoletno darilo. Ko ga bom prebral, ga bom dal še drugim. Upam, da pridobim tudi kaj novih naročnikov za RODNO GRUDO in koledar.

Martin Blatnik

LJUBLJANA JE VEDNO LEPA
Gioiosa Marca (Messina), Italija

Upala sem, da bom letošnje silvestrovanje preživel v Ljubljani in vas ob tej priliki osebno obiskala, pa žal nisem mogla. Zato se vam pismeno zahvaljujem za vso vašo ljubeznivost, za redno pošiljanje RODNE GRUDE in koledarja. Vse bolj sem navezana na vašo revijo, ki nas izseljence povezuje s staro domovino. Tudi sicer imam stalne stike z Jugoslavijo, redno zasledujem dnevni tisk, a vse to mi ne uteši hrepenenja po domačem kraju. Pripovedovala sem sinku, kako lepa je Ljubljana, ko jo obišče dedek Mraz, ker sem mislila, da jo v tem času obiščeva. Vneto me je poslušal, nato pa rekel: »Ljubljana je vedno lepa!« Jo pač pozna, kakor hčerka, z letnih počitnic.

Vaša Jelka Scaffidi

KDO JE V NASI MLADOSTI
LAHKO SPOZNAL LEPOTE
DOMOVINE?

Cleveland, Ohio, ZDA

Neštetokrat sem v mislih z vami. Kar ne morem se živeti v tukajšnje vsakdanjost, pogrešam vse tisto pristno in domače, sproščeno in veselo, kar človek lahko doživi samo v rojstnem kraju. To posebno pogrešamo tisti, ki večkrat obiskujemo Jugoslavijo. Čutim, da sem šele po teh obiskih postala pristna Slovenka. Saj prej domovine še dobro poznala nisem. Kdo je v naši mladosti lahko

spoznal njene lepote? Kdo je utegnil občudovati naravo, visoke gore, kdo slišati šumenje voda, žuborenje studencev? Zdaj bi utegnili razumeli, pa smo tako daleč! Zato nas nenehno vleče k vam in še in še bomo prihajali.

Ivanka Shiffner

TOLIKO LEPEGA IN NOVEGA
NI MOGOČE NIKJER ZVEDETI
Moers, Nemčija

Ko prebiramo RODNO GRUDO, so naše misli še tesneje z vami in domovino, kajti toliko lepega in novega ni mogoče nikjer zvedeti, kot prav v tej reviji. Kratko rečeno, RODNA GRUDA je del naše domovine, skrbi za Slovence v tujini in vemo, da ne bomo nikdar pozabljivi. Pri tem vašem delu želimo v bodoče še več uspehov!

Franc Kosmač

STARSI MI PIŠEJO
O RODNI GRUDI
Warilla, Avstralija

Čestitam k lepemu urejanju priljubljene RODNE GRUDE, obnavljam naročnino za leto 1962 in naročam SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR. Oboje naročam tudi za ženinine in moje starše v domovini. Pišejo nam, da je v RODNI GRUDI mnogo novic, katerih ne najdemo v nobenem drugem časniku. Menijo, da bi se vsakdo, ki ima hčer ali sina v tujini, moral zanimati za vašo revijo.

Zvonko Groznik

NAJLEPSI DAN JE, KO PRIDE
RODNA GRUDA
Heeren-Werve, Nemčija

RODNE GRUDE mi nikdar ne ustavi, ker je to moj največji zaklad, najlepši dan v mesecu pa je, ko prejmem novo številko. Vsem rojakom po svetu lep pozdrav! Ne pozabite nas!

Johann Svetez

NEKAJ VRSTIC O NASI
MAJHNI SLOVENSKI
NASELBINI
Lisbon, Ohio, ZDA

Prvi Slovenci smo se naselili v West Pointu, Lisbon, Ohio, leta 1914. Rudniki premoga so takrat dobro

obratovali in zaslužek je bil še kar dober. Leta 1918 smo se pa organizirali v društvo številka 358, ki se je priključilo Slovenski narodni podporni jednoti. Društvo je do leta 1927 kar dobro napredovalo. Vključenih je bilo dvajset slovenskih družin. Nato so rudniki prenehali obratovati in ljudje so se izselili v razne kraje. Naselbina je omrtvela. Organizirali smo slovenski klub, prodali delnice, da smo spravili nekaj denarja skupaj in si postavili majhen slovenski dom. Na žalost pa so starejši člani začeli umirati, mladina pa se takrat ni dovolj zanimala za društveno delo. Končno smo morali prodati še dom. Zdaj so tukaj le še štiri slovenske družine. Vsi imamo lastne domove, a smo tudi že vsi stari nad sedemdeset let. Druga generacija se mnogo ne zanima za materin jezik. Leta 1958 pa smo kljub temu izvolili v društveni urad mladino, ki sicer posluje v angleščini, a ji moram izreči vse priznanje, da dobro dela. So pač bolj izsolani, kot smo bili mi.

Zdaj pa še nekaj besed o RODNI GRUDI. Šel sem malo okrog in vam pridobil tri nove naročnike. Danes vam pošiljam 24 dolarjev za te tri in za tri stare naročnike, katerih naslove prilagam. Lepe pozdrave vsem Slovincem doma in na tujem!

Stephan Chuck

POSILJAM 100 NOVIH
FRANCOSKIH FRANKOV

Pošiljam sto novih francoskih frankov kot naročnino za RODNO GRUDO. Pošiljajte mi še naprej vsak mesec po petnajst izvodov RODNE GRUDE. Pridobil sem dva nova naročnika, a sta žal dva stara umrla, tako da ostane število isto. Pošljite, prosim, še dva letošnja koledarja. Lani smo izgubili dva zvesta člana Dragana Matevža in Ivana Kozjaka, doma z Zidanega mosta. Na zadnji poti smo ju spremili z društveno zastavo in položili na grobova lepa venca. Naj jima bo lahka tuja gruda!

Predsednik društva
»Bratstvo edinstvo«
Jakob Selak

Za tiskovni sklad Matice

John Mladenič 5000 din, Fred Sartori 2000 din, Stefan Šain 2500 din, Jože Majcen 2000 din, Rozalija Rupena 500 din, Frank Baraga 5000 din, John Kavčič 3500 din, Anton Mohar 1000 din, Erna Arigler za Križnič 2500 din.

Jakob Škerlj 1 dol., Vladimir Urban 9 dol. can., Mathew Karnely 1 dol., Frances Zumek 1 dol., Jennie Marinšek 1 dol., Anton Richter 1 dol., Ana Zagar 1 dol., Jennie Robas 1 dol., Mary Ivanusch 1 dol., Rose in Luka Glažar 2 dol., John Zugich 1 dol., Joseph Modrenich 1 dol., Frank Alec 1 dol., Victoria Ruzich 2 dol., John Slanovec 2 dol., Ludvik Dermasa 2,20 dol., Stane Vrstovšek 1 dol. can., Joseph Suhadolnik 5 dol., Kristine Eberhart 0,50 dol., Marjetka Mele 2 dol., Andrej Ribarovič 4 dol. can., Stanislava Biro 1 dol., Peter in Mici Luštrik 1 dol., Jože Suhadolnik 1 dol., Anton Vatovec 2 dol., John Zornik 5 dol., Joe Skrobot 1 dol., Frank Kuhar 1 dol.

Anica Deleroix 50 blg. fr., Ignac Gladek 40 blg. fr., Josef Krese 40 blg. fr., Joseph Mazil 40 blg. fr.

Ludvik Kosi 5 NF, Fani Sališnik 7 NF, Jože Škerl 5 NF, Jože Kotar 5 NF, Jože Kovačič 4 NF, Anton Vučko 5 NF, Amalija Koprivšek 4 NF, Leopold Maguša 4 NF.

Marica Paik 5 DM, Franc Kosmač 2 DM, Johan Kusole 5 DM, Stane Bauman 5 DM, Alojz Drolc 4 DM. Iskrena hvala!

vprašanja in odgovori

ALI SEM UPRAVIČENA DO DEDIŠČINE?

Brat mojega pokojnega nezakonskega očeta je v Ameriki zapustil večje premoženje, ki bi ga po neki zavarovalnici morala prejeti njegova sestra Uršula v Jugoslaviji. Ta pa je umrla, še preden je bila obveščena o dediščini. Druga sestra, ki prav tako živi v Ameriki, je nato poslala svojemu bratu Jakobu, pri katerem je pokojna Uršula živela, neke papirje, ki jih je ta izpolnil in odposlal nazaj. Kakor kaže, bosta zdaj ta dva dedovala. Ker sem zvedela, da sem po naših zakonih tudi jaz kot hči njunega pokojnega brata upravičena do deleža pri tej dediščini, vas prosim za pojasnilo, kaj naj ukrenem?

M. I., Jugoslavija

Predvsem morate imeti dokaze, da ste res nezakonška hčerka brata pokojnega Franca R. Če še niste, morate to sodno dokazati. Po dednem pravu tiste ameriške države, kjer je pokojnik nazadnje živel in kjer je njegova zapuščina, morate dokazati dedno pravico. V raznih državah ZDA so namreč zakoni o dedovanju različni. V splošnem pa so tam nezakonski otroci zapostavljeni in nimajo enakih pravic kakor pri nas. Najbolje bo, da se o vsem podrobno pogovorite z odvetnikom in mu predložite tudi vse dokumente, ki vas upravičujejo do soudeležbe pri dediščini. Morda lahko dobite kakšno zanesljiva pojasnila tudi pri ameriškem konzulatu v Zagrebu (Zrinjevac br. 15).

KAKO NAJ NAJDEM SVOJCA?

Kako naj najdem naslov svojca, ki je med vojno brez sledu izginil in mi je naenkrat prenehal odgovarjati na moja pisma?

J. O., Jugoslavija

Naši rojaki mnogokrat poizvedujejo za svojci v domovini, pri tem pa skoraj vedno uberejo napačno pot. Največkrat se obračajo na jugoslovanski Rdeči križ. Rdeči križ poizveduje le za ti-

stimi Jugoslovani, ki so jih pogrešali med drugo svetovno vojno, ali za tistimi, ki se svojcem ne oglasijo nad dve leti. Drugačnih poizvedb Rdeči križ ne opravlja.

Kadar rojaki poizvedujejo za svojci, ki so prenehali odgovarjati na njihova pisma, opravijo poizvedbe jugoslovanski organi za notranje zadeve.

V obeh primerih je treba napisati vlogo in jo oddati najbližjemu jugoslovanskemu predstavništvu (ambasadi, generalnemu konzulatu, konzulatu). V vlogi je treba napisati te podatke o svojcu, za katerim poizvedujete:

Priimek in ime, ime očeta, ime matere in njen dekliniški priimek, datum in kraj rojstva, poklic, narodnost in državljanstvo, natančen naslov zadnjega prebivališča in datum, ko se je pogrešanec zadnjikrat oglasil. Napisati je treba tudi, v kakšnem sorodstvu je pogrešanec s tistim, ki poizveduje za njim.

Jugoslovansko predstavništvo bo po opravljenih poizvedbah rojake obvestilo na njihov naslov, ki ga morajo seveda tudi napisati v vlogi.

Kadar svojci v Jugoslaviji ne odgovorijo na pisma samo nekaj mesecev, lahko rojaki pošljejo zgornje podatke tudi Slovenski izseljenski matici v Ljubljani, ki bo poizvedela, kaj je vzrok, da sorodnik ne odgovori.

ALI LAHKO DOBIM POTRDILO O VOJAŠKI SLUŽBI MOŽA?

Francoska socialna blagajna upokojenih rudarjev hoče imeti od mene možovo vojaško knjižico, ali pa potrdilo o vojaški službi. Knjižice nimam, mož pa je umrl. Ker je moja pokojnina majhna, prosim za pomoč, da bi dobila vojaška potrdila za tista leta, ko je bil moj pokojni mož vojak na fronti med prvo svetovno vojno in za tista leta, ko je bil v bivši jugoslovanski vojski.

N. J., Jugoslavija

Na to vprašanje odgovarjamo zato, da bi tudi drugi rojaki vedeli, kako je s to rečjo.

Bojevanje v vojni po navadi lahko dokazujemo le z vojaško knjižico, včasih pa tudi z dokumenti, ki jih država izda po končani vojni. Ta knjižica se je, kot piše rojakinja, izgubila. Tudi potrdila ni več. Iz vojaške knjižice bi bilo prav tako razvidno, kdaj je mož služil v bivši jugoslovanski vojski. Edini izhod bi bil, da bi ugotovili vse te podatke iz razvidov (kartotek ali zapisov) vojaških organov. Žal tudi to ni mogoče, ker je bivša Jugoslavija le nekaj časa po prvi svetovni vojni hranila stare avstrijske podatke, nato pa jih je nadomestila z novimi razvidi. Razvide, ki jih je imela bivša jugoslovanska vojska, so ob začetku druge svetovne vojne uničili ali okupatorji ali pa razpadajoča kraljevska vojska sama.

Leta, za katera bi radi listine, bi lahko dokazali le s pričami, ki so bile z vašim možem skupaj med prvo svetovno vojno in v bivši jugoslovanski vojski. Če poznate prijatelje pokojnega moža, ki vam to lahko potrdijo, naj vam te izjave napišejo, seveda pa jih je treba overiti.

Just Miklavc

ZAHVALA

Prisrčna zahvala vsem, ki so bili z nami in nas tolažili v bridkih dneh ob nepričakovani izgubi ljubega moža in očeta

Jerneja Dolinarja

Njegova vroča želja je bila, da bi počival v domači zemlji. Ta želja se mu ni izpolnila. Usoda se mu je dopolnila na tujem.

Najtopleje se zahvaljujem Francu Hrenu, ki je iz daljne Alzacije-Lorene prispel in ostal z nami ter nas tolažil v dneh največje bridkosti. Hvala tudi svojcem in prijateljem iz Slovenije za toplo izraženo sožalje.

Marija Dolinar z otroki
Miranom, Bartolom in Brigito

Sallaumines, P. d. C., Francija

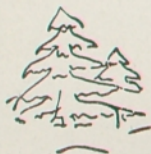
COMMERCE

ZASTOPSTVO INOZEMSKIH TVRDK

Ljubljana, Dolničarjeva ul. 1, tel. 32=802

Zastopamo renomirane firme, ki oskrbujejo našo kemično, tekstilno, gradbeno in drugo industrijo s surovinami, stroji in orodji ter naše kmetijstvo z umetnimi gnojili in rastlinskimi zaščitnimi sredstvi

Gozdno gospodarstvo maribor



s svojimi obrati: Ruše, Lovrenc na Pohorju, Podvelka, Oplotnica in Slovenska Bistrica vzdržuje in neguje ter eksploatira gozdove SLP in samostojno opravlja vse gradnje gozdnih komunikacij

GOZDNO GOSPODARSTVO MARIBOR, TYRŠEVA UL. 15

Tovarna usnja | Slovenj Gradec

z obrati: USNJARNA | SEKALNICA | GUMIRANA ŽIMA | KONFEKCIJA

Telefoni: Slovenj Gradec 25, 27 in 56

Predstavništva: Ljubljana — „TOBUS“, Miklošičeva 18, tel. 32-211, 32-212, telex 03-118

Maribor — Čanžekova 16 Beograd — Rajičeva 18/1, telefon 20-572

LE ČEVLJI Z USNJENIMI PODPLATI VARUJEJO ZDRAVJE VAŠIH NOG

Komunalne banke v Jugoslaviji sprejemajo hranilne vloge v dolarjih ali drugih valutah ter jih obrestujejo po 5%. Rojaki v tujini lahko uporabijo svoje vloge v dolarjih ali drugih valutah popolnoma prosto za kakršnakoli plačila izven Jugoslavije ali pa za plačila in darila v dinarjih v Jugoslaviji. Za vloge in izplačila jamči rojakom v tujini Narodna banka FLRJ.

Dolarje kupuje Narodna banka FLRJ po tečaju din 750.— za 1.— dolar

NARODNA BANKA FLRJ

CENTRALA ZA LR SLOVENIJO

LJUBLJANA

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

*izdaja za ljubitelje lepe knjige posebno
bibliofilsko zbirko*

»VEČNI SOPOTNIKI«

V zbirki izhajajo dela, ki predstavljajo v zakladnici svetovnega slovstva in domače književnosti resnične bisere človeškega duha in izpovedne enkratnosti. Gre za izbor tistih tihih, zvestih sopotnikov, ki skozi rodove spremljajo in plemenitijo človeka v tihih urah zbranosti

Knjige so tiskane na odličnem papirju in opremljene z ilustracijami vidnih slovenskih likovnih umetnikov. Na kratko: bibliofilska zbirka za vse, ki jim pomeni knjiga dragocenega prijatelja in zaupljivega spremljevalca

V zbirki »VEČNI SOPOTNIKI« so doslej izšla naslednja dela:

*Ivan Goran Kovačič: JAMA
Mihail Jurjevič Lermontov: DEMON
France Prešeren: KRST PRI SAVICI
Oscar Wilde: BALADA O KAZNILNICI
V READINGU
Rainer Maria Rilke: SPEV O LJUBEZNI
IN SMRTI KORNETA KRISTOFA
RILKEJA
Oton Župančič: DUMA
Mihail Jurjevič Lermontov: MCIRI*

V kratkem izidejo še naslednja dela:

*S. T. Coleridge: PESEM STAREGA
MORNARJA
Simon Jenko: OBRAZI
Byron: PARIZINA*



DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

LJUBLJANA, MESTNI TRG 26